

Indian Opinion

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 40—Vol. LVIII.

Friday, 7th October, 1960

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

The Lot Of Our Husbands And Sons Will Now Be Ours

AFRICAN WOMEN SET DOWN THEIR FEARS OVER NEW PASS LAWS

Radiogram, Public Address, Transmitter, Tape Recorder

Four-In-One Unit Built By Indian

AN all-in-one electronic unit, combining the functions of a radiogram, a public addressing system, a wireless transmitter and a tape recorder has been invented by a 24 year old Indian radio-technician

The unit is also adaptable to both tape and wire recordings. The recordings can be played back and transmitted by the same unit up to a range of 300 miles, on 275 and 60 metre wave lengths.

Mr. Damador Vasudeo Mahendrakar, the inventor of this unit, recently gave a practical demonstration of his multi-purpose device to Prime Minister, Mr. Nehru and the Union Minister for Industries who have been much impressed by the versatility of the unit.

Mr. Mahendrakar who is ready with blue-prints for the production plant he proposes to set up, expects to mass produce his unit and market it profitably at a price of £33 15s.

Two reputable radio manufacturers of India have offered the inventor a sum of about Rs. 40,000 for the circuit diagram. But Mr. Mahendrakar prefers to start his own plant with assistance from the Government of India.

Starting from a small business of hiring public addressing systems, Mr. Mahendrakar soon established himself as a radio technician. By painstaking experimentation in his spare-time he first succeeded in combining a radiogram and a microphone-loudspeaker circuit. It took two more years to produce this low cost all-purpose electronic unit.

WE fear that the lot of our husbands, fathers and sons will now be ours also on the question of carrying passes, declares a memorandum submitted by the African Women's Anti-Pass Committee to the Native Commissioner of Durban on the extension of passes to women as from December 1, 1960. The memorialists, with Mrs. Florence Mkize, the secretary of the Committee, state:

- We fear to be arrested and gaoled because we cannot produce the pass book on demand.
- We fear to be torn away from our families because of the pass.
- We fear to be taken to work colonies because of the pass.
- We fear to be manhandled and humiliated by the police and pass officers because of the pass.
- Being the weaker sex, we have grave fears that advantage will be taken of our position under the cloak of demanding passes from us.

SOME Government officials have promised that the pass laws for women would be enforced humanely. Experience does not all us to be deceived by such statements. No unjust, inhuman and oppressive law could be humanely enforced, certainly not by a Government notorious for its harshness and brutality towards the African people.

For the foregoing reasons, we regard the Pass System as Public Enemy No 1 of the African people. We just do not want these passes and we wish you, South Africa and the world to know this.

The Anti-Pass Committee asks the Native Commissioner of Durban to convey to the Government its attitude in this matter and its determined opposition to the extension of passes to women; and to convene a conference "representing all sections of the population of Durban to discuss this matter with a view to giving you a mandate to ask the Government to halt the extension of passes to women."

The following is the text of the memorandum:

The African Women's Anti-Pass Committee is an organisation of African Women, with branches in all the African Townships in Durban. It came into being following the recent announcement by the Hon. the Minister of Native Affairs that as from December 1, 1960. African Women who do not have passes would be liable to prosecution.

Our organisation is opposed to the Pass System. Its objects are to take all steps necessary to secure, (1) the abolition of the whole system of passes and, in particular, (2) the withdrawal of the decision to enforce passes upon African Women; to enlist the sympathy and support of all sections of the South African population, both white and non-

white for the achievement of its objects.

We state briefly below our reasons for being opposed to the Pass System:—

The history of the Pass Laws as an instrument of policy, dates back to the days of slavery in 1760; then, as now, their main function was to shackle and chain Africans to their white masters by taking away their right to freedom of movement without the master's permission. In 1797, the Pass Laws were extended to bar Africans from land of which they had been dispossessed by white settlers. Cecil Rhodes employed the Pass System to "drive the young natives to the Kimberley mines to teach them the dignity of labour."

Effects Of Pass Laws

We enumerate below the more important effects of the Pass Law:

1. The African does not have the freedom to sell his labour where he pleases or at the best price it can command.

2. He is obliged to remain with his employer, for without employment he has no right to be anywhere in his own country; he is a fugitive from justice, can be hunted down like an animal,

arrested just like a common thief and sent to prison.

3. He is forced to take up and to remain in employment despite miserably low wages and shockingly bad working conditions.

4. He and his people are arbitrarily herded from one area to another; their families are arbitrarily broken up.

5. He is treated as a somewhat more intelligent beast of burden and not as a human being. Virtually, the right to exist has been made dependent upon having passes.

6. Over the years, these laws have been used to compel Africans to perform labour, and to direct their labour so as to ensure an abundant supply of cheap labour to the farmers and mine-owners.

Resented And Hated

The African people resent and hate the Pass System. They have expressed their attitude in various forms of struggle which have included pass burning, passive resistance, boycotts, petitions, protests, refusal to pay tax, defiance campaigns, demonstrations and strikes.

The history of South Africa is studded with heroic examples of men and women who have fought this obnoxious system.

Attitude Of White Public

With a comparatively few exceptions, there is general agreement between the Government and the white public. They have

(Continued on page 315)

Indian Opinion

FRIDAY, 7TH OCTOBER, 1960

The Durban City Council Again

ONCE more the Durban City Council is on the war-path against the Indian people, and much in the same fashion as in the past it is directing an assault on Indian-owned land. It requires, it claims, Indian-owned land for the purpose of providing houses for Indians. This, indeed, is the old despicable game of the Durban City Council to take from Indians in order to provide for Indians. This time it is the people of the Chatsworth area who are to be driven out of their homes and their farms. If the Durban City Council is desirous of providing homes for Indians then let it be honest in what it is doing for its past record in these matters is not one that inspires any trust or faith or belief in what it does to the Indian people.

Many, many years ago Indians were evicted from different areas under the guise of slum-clearance and no sooner were Indians removed than Europeans moved in. Bell Street, Orient Lane, Kirkwood Avenue were all taken from Indians and made available for Europeans. Then followed one of the grossest cases of deception on the part of the Council when it cleared Indians from the land lying in the area bounded by Jan Smuts Highway, Randles Road, Brickfield Road and Ramsay Avenue. And where once Indians lived today Europeans play tennis and cricket. The Council must needs uproot Indians from their homes and possessions to provide for the recreation of the white people. In not one single case did the Council find alternative land for the people who were displaced. Its duty apparently is to dispossess those who are inarticulate and voiceless; not to provide land for these who require it. By these acts of dispossession the Council added many hundreds of Indians to the floating mass of the landless and the homeless in Durban.

Now it has a grandiose scheme to house Indians on Indian-owned land. The Indian people are justly suspicious. What will happen to those who are dispossessed in order to provide homes for others? We do not think that we are unjustified when we declare in forthright terms that we do not believe that the City Council is honest in what it says about providing homes for Indians. If it is honest let it hang fire on its proposal to acquire Indian-owned land in the Chatsworth area and proceed with the provision of homes within the borough for the Indian people. Its housing scheme for Indians at Merebank is incomplete; it is being held up for lack of financial support from the Government. The Council should first find funds in order to complete this scheme before casting out its tentacles elsewhere. Not only is the scheme at Merebank not complete but the houses there are wholly unsatisfactory. Not far from the Merebank housing scheme is the area called Marine Drive. Here large numbers of Indians have been allowed to build on a site and

(Continued on next page)

Gandhiji's Pathway To Peace

By M. S. DESHPANDE

GANDHIJI has been rightly called a 'Prophet of Peace'. It is a fitting tribute to him because all his activities had been actuated by, and directed towards the achievement of universal peace. The peace he tried to establish had two aspects, one internal and the other external. He wanted to bring about internal peace in the lives of individuals and external peace in the affairs of societies and nations.

What was the philosophy of life that Gandhiji practised and preached for the achievement of integration and peace? He knew full well the nature of God, soul, and the world, as well as their relation with one another. This had enabled him to formulate and fix the goal of his life, together with the pathway leading to it. With the help of this philosophy and his *sadhana* to reach the goal, he had succeeded in creating a sound integration in his life, which enabled him to enjoy undisturbed peace throughout his eventful life even during the most critical periods. Let us now have glimpse at his pathway to peace internal.

The ideal that Gandhiji had placed before him was God-realization. 'I want to see God face to face' he used to say very often.

What is Gandhiji's conception of God realization? Says he: 'I hold that complete realization of God is impossible in this embodied life. Nor is it necessary. A living immovable faith is all that is required for reaching the full spiritual height attainable by human beings.' To him, God-realization is a supersensuous experience consisting in the feeling of His constant presence in the heart. He speaks about the inner voice, which may be likened to the *anahata* sound heard by the mystics. Though small in the beginning, this inner voice gradually appears to have assumed greater and greater sonority and power. 'The divine music' he tells us, 'is incessantly going on within ourselves. But our loud senses drown the delicate music, which is unlike and infinitely superior to anything we can hear with our senses.' Along with this still small voice, Gandhiji speaks about 'the pillar of fire and the inner light. When this light corresponds with the prompting of the inner voice,' he says, 'then that flash has the mark of inspiration'. He also speaks about the lustre of

Truth which is million times more brilliant than that of the sun, and the 'faint glimmers of the mighty effulgence of Truth.' Gandhiji appears to have also received messages and heard actual words emerging from the inner voice. He was thus not only able to hear the spiritual sound, but was also able to hear the words from God, 'the supreme Counsellor.' These messages as well as the glimpses of God never failed him in most periods of his life. Hence Gandhiji placed implicit faith in their guidance and acted according to their direction. He advised others also to do the same.

The *sadhana* that Gandhiji chalked out for reaching this ideal is threefold. It is intellectual, moral and spiritual. A clear conception regarding the nature of God, soul and the world, forms the intellectual aspect of the *sadhana*. Gandhiji wants us all to implicitly believe in the existence of God and never to fall a prey to non-belief. He realized the futility of 'reasoning out' His existence. Says Gandhiji: "God exists, because we exist. Really we are not: He alone is. If we will be, we must eternally sing His praise and do His will." This is Gandhiji's first criterion to prove God's existence. The direct testimony of saints, who are the eyewitnesses, is the second criterion. He wants us to believe in them and make our faith in God firm and living.

Like all other saints, Gandhiji said that God is One without a second. He has innumerable names, but Gandhiji chose to call Him 'Truth'. Gandhiji's Truth—Absolute Truth—has a very wide connotation. It not only connotes eternal Existence, both in time and space, but it also connotes eternal Knowledge, Power, and Bliss. Gandhiji's Truth is Light, Life, Goodness, and Law. It is a mysterious Power that holds all together, creates, dissolves and recreates. Infinite is its love and boundless its mercy. Such is the Truth he worshipped with all his heart and wanted us all to worship with perfect devotion.

—From the 'Indian Messenger' August 7, 1960.

Fountain Of Wisdom

Human life has been so ordained that men cannot grasp the whole truth, but can only continually approach it.—Tolstoy.

African Women Set Down Their Fears

(Continued from front page)

attempted to solve their consciences and justify the Pass Laws on the following grounds:—

(a) it protects and benefits the rural illiterate African who comes into contact with the new and strange urban environment;

(b) it is necessary for identification purposes;

(c) it prevents crime;

(d) it prevents desertion from farms and other forms of employment; and

(e) it prevents the wholesale influx of Africans into the towns.

None of the foregoing considerations is valid in a democratic society which recognises in the African a fellow human being.

In order to retain the above "benefits," one million Africans are jailed every year. Almost seventeen years ago, no less a person than the Hon. Mr. Justice F. E. T. Krause warned:

"When one considers that, in order to secure over three-quarters of a million convictions under this iniquitous pass system, at least a million and a half natives must have been stopped and their passes examined, then one must realise what the feeling of the law abiding, peaceful and respectable natives must be and what feelings of hatred and ill-will we Europeans are storing for ourselves, this circumstance alone should make us pause and think—we are heading for precipice of disaster and hatred!"

The Nationalist Government And Passes

With characteristic deception, the Nationalist Government in 1952 passed the so called "Abolition of Passes and Co ordination of Documents Act." This Act consolidated the passes into a reference book and made provision for the extension of passes

for women.

The Labour Bureaux have now become a modern slave market where the African is sold to the white farmer who refuses to pay decent wages, let alone competitive wages.

The mounting anger, resentment and hatred of the African people for this system found expression in the peaceful demonstrations and protests earlier this year. The role of the police, in the massacre of Sharpeville, and in the "military" operation and looting of Langa, shocked South Africa and the world.

And the Government followed this up by the banning of the African National Congress and the declaration of a State of Emergency. Thousands of the African people, arrested and detained for pass "infringement" under Section 4 bis of the Emergency Regulations are still missing from their homes more than a month after the lifting of the Emergency.

And now, women who do not have passes as from December 1, face prosecution. African women workers who do not take out passes are faced with dismissal or refusal of employment. Location Superintendants threaten women with eviction unless they have the hated passes—those who take it out are falsely promised security of tenure and urban rights. Schoolgirls are being issued with these documents in schools.

Every African woman, by this act of extension of passes to women, is now exposed as "fair game" for every lecherous officer with powers to arrest.

In these circumstances, is it strange that the feelings of frustration and desperation have reached such unbearable proportions."

Death Of Bulawayo Merchant

MR. VISHINDAS BHOPATRAI NAGRANI, one of the Bulawayo's leading business men, died suddenly at his home in Bulawayo on September 14, 1960. He was 61.

Mr. Nagrani was born in Hyderabad, India, and was in business in Penang, Yokohama and Cairo before coming to Rhodesia in 1924.

He opened his own business in Bulawayo in 1926, and controlled it personally until his death.

He was one of the prime movers in establishing the Indian school in Bulawayo and the Bharat Library in Salisbury.

Among the offices he held before retiring from public affairs were general secretary of the Rhodesian British-Indian Association, Salisbury, and secretary of the Bulawayo British-Indian Association; secretary of the Coloured and Indian schools advisory committees, and chairman of the All-India Tennis Club.

He was also a patron of several sports and social clubs.

His cremation in Bulawayo was

attended by most of the City's Indian community.

Mrs. Padmani Nagrani, wife of Mr. V. B. Nagrani, had left for Bombay only five weeks earlier with her two daughters to arrange their marriages but returned when the news of her husband's death was received. She arrived back in Bulawayo with her daughters the following day.

Mr. Nagrani is survived by his wife, four sons (Lalchand, Valiram, Vashee and Raju), four daughters (Gopi, Guvanti, Kalu and Dholly) and three grandchildren (Preitam, Devki and Chadru). His brother, Mr. Gopaldas, is in Salisbury, and his sister, Hour Ramchand, is in Palembang, Indonesia.

Mr. Nagrani visited Hong Kong and the Far East in 1953.

He was a Fellow of the Institute of Company Directors of S.A., and managing Director and chairman of the following businesses in Bulawayo: Nagrani (Pvt) Ltd; Nagrani's Seven Seas Gift Centre; The Silk Shop; Nagrani's Linen Hall; General Wholesalers

(Continued from previous page)

service plan. They have no security of tenure. Here is an area where the honesty of the City Council may be tested. Why does the Council not proceed with a sub-economic housing scheme for Indians in this area, if it is really honest about housing for Indians? Why does it not first of all provide homes for Indians from land which it holds within the borough of Durban before proceeding to dispossess the Indian people? We make bold to say that the proposal to set up a housing scheme for Indians in the Chatsworth area is only a pretext on which the Council desires to take away land from the Indian people. We are more than satisfied that once this land is taken away from the Indian people they will not get it back in any way. Ultimately it will go to the white people. In its treatment of the Indian section of the population of Durban the Council has a record as vile as, if not worse than, the treatment of the Indian people by the Nationalist Government at a national level.

New India Assurance Co. Ltd.,

India's Leading Company

We Transact:

Fire, Marine, Transit, Motor, Baggage, Burglary, Householders & Houseowners (Comprehensive), Personal, Accident etc.

Principal Controlling Officers in the Union of South Africa

Jalbhy Rustomjee & Son

140 Queen Street, — Durban

Phone: Durban 25845, 28513, 29807

DO YOU KNOW

That NEW INDIA is by far India's largest Insurance Company;

That NEW INDIA operates in over forty-five countries;

That NEW INDIA has over 65 branches in India alone;

That NEW INDIA receives over £6,000,000 Premium EACH YEAR on Fire, Marine & Accident.

FOR SECURITY
AND SERVICE
INSURE WITH
NEW INDIA

AMERICA PROPOSES ACTION AGAINST APARTHEID

ECONOMIC boycott is one means by which pressure can be brought to bear on a government whose policies have become obnoxious to the entire world. By refusing to buy products exported from South Africa, Americas would join people of other nations who have already launched a boycott. The purposes of a boycott are not only economic; they are moral and educational. A boycott would hearten the opponents of Apartheid inside South Africa; also, a boycott would educate many Americans for the first time about the mechanics and evils of Apartheid.

In the year 1959, the U.S. imported from South Africa 104 million dollars in goods. This figure does not include uranium, since the amount remains classified. This figure does not at present include gold, since the U.S. has virtually ceased to import gold and has become a gold-exporting nation.

Major imports from South Africa include the following products:

Metals (35 million dollars imported in 1959). Ferroalloy, copper, and lead ores reach the U.S. shipped in their raw form primarily through the ports of Philadelphia and Baltimore. They are refined for a variety of uses, and it is virtually impossible to recognize a South African ore in a finished product. Boycott of metal imports is only feasible if the large importers are approached. Two large New York import companies are American Metal-Climax, Inc. and Philipp Bros., Inc.

Unmanufactured Wool (20 million dollars). Raw wool is the largest single commodity in dollar value imported from South Africa. The great bulk of it goes to Boston where it is spun and manufactured into a variety of finished products, including sweaters and suits. It is again impossible to identify South African wool in the finished product. The U.S. wool fabricators belong to the Boston Wool Trade Association.

Precious and Semi-Precious Stones (15 million dollars). Diamonds are the most important minerals in this category, being used both for industrial purposes and jewellery. Harry Winston and Co. and Tiffany and Co. import South African diamonds, but there is no way

The following is a summary of the proceedings of the Emergency Action Conference on South Africa held at the Carnegie International Centre, New York City, on May 31 and June 1. The Conference was sponsored by the American Committee on Africa in co-operation with the following organizations: Amalgamated Clothing Workers of America, Americans for Democratic Action, American Society of African Culture, International Ladies Garment Workers Union (Local 23), Jewish Labour Committee, N.A.A.C.P., and United Automobile Workers (Region 9).

The American Committee is indebted to the following individuals for writing background papers which were used as the basis for material in this pamphlet: Thomas L. Blair of State Teachers College, New Paltz, New York; Everett M. Kassalow, Research Director, Industrial Union Dept., AFL-CIO; Steven Lowenstein, student at Yale Law School; John Murra, Professor of Anthropology, Vassar College; and Peter Ritner, author of The Death of Africa.

to identify a cut diamond as coming from South Africa.

Shellfish (9.9 million dollars) South African rock lobster tails are the fastest-growing African export to the U.S. This industry has burgeoned recently because of this product's increasing popularity with an American consumer. The South African Rock Lobster Association is the only importer, at least in the New York City area. Its distributors include the San Juan Fishing and Packing Co. and Wouka Distributing Co. They sell to wholesalers, such as the Falton Market Seacoast Fish Co., which in turn sells to the retailers—primarily supermarkets and restaurants. South African lobster tails are clearly recognizable in supermarkets due to a distinctive label, and in restaurants they are usually indicated as a South African product on the menu. This industry lends itself to a convenient boycott since the product is clearly identified and substitutes are available at other countries (especially New Zealand and Cuba) increase their lobster exports to the U.S.

Non-Metallic Minerals (7 million dollars). Manganese and chrome ores are imported primarily through Philadelphia and Baltimore for greater access to the Midwest smelting facilities. Asbestos comes into New York.

Furs (2.7 million dollars). The importation of karakul fur—Persian lamb—has declined markedly from a vigorous trade during World War II.

Clothing (2 million dollars anticipated). A new item is clothing, primarily sports jackets and blazers made in South African

factories. Each garment will be labelled, "Made in Cape Town, South Africa."

Fruit. The importation of South African fruits is quite small, less than 200,000 boxes a year. These include grapes (Barlinka, Alphonse-Lavalle, and Red Emperor brands), plums, apricots, and peaches.

The present boycott of South African goods started in South Africa itself when the non-white leaders urged a boycott by non-whites of certain goods. The All-African Peoples' Conference at its first meeting in Accra in December 1958 announced a world-wide boycott. Certain Caribbean countries began the boycott outside South Africa and this spread to the independent African states and to certain African nationalist movements (TANU in Tanganyika and the UNIP in Northern Rhodesia). In March 1960 there was a month-long boycott in the British Isles. In May 1960 the International Confederation of Free Trade Unions launched a two month boycott.

It has been suggested that a boycott will injure the non-whites in South Africa who can least afford economic injury. Nevertheless, Chief Albert J. Lutuli, President South African National Congress, and Dr. G. M. Naicker, President of the South African Indian Congress, have encouraged a boycott. In a joint statement they observed: "It has been argued that non-white people will be the first to be hit by external boycotts. This may be so, but every organization which commands any important non-white support in South Africa is in favour of them. The alternative to the

use of these weapons is the continuation of the status quo and a bleak prospect of unending discrimination. Economic boycott is one way in which the world at large can bring home to the South African authorities that they must either mend their ways or suffer for them."

Recommendations

A general consumer's boycott of South African products should be launched in the U.S. as part of the existing international boycott.

American labour unions should study the possibility of an industrial boycott of South African goods through refusing to unload ships from South Africa and to handle South African products.

The U.S. Government should be urged to declare as official policy that no future purchase of gold or strategic materials from South Africa will be made where there are alternative sources of supply.

The 1964 World's Fair in New York City should be urged to exclude a South African pavillion because of existing conditions in South Africa.

The U.S. Government should be asked to prohibit imports from South Africa under the A.S. Code, Title 19, Section 1307, which forbids the importation of goods made by forced labour or convict labour.

U.S. Investment

In South Africa

For many decades British investment played a dominant role in South Africa's economic development. In the past decade the South African Government has made a major effort to attract private U.S. capital. In 1956, for example, the U.S. contributed 15.7 per cent of the £807 million of foreign direct investment. The South African Government insists that domestic sources could increasingly finance South Africa's own economic development, but they have tried to replace dwindling British investment with American investment.

South African Government spokesmen have repeatedly tried to reassure outside investors. For example, Dr. M. H. de Kock, Governor at the South African Reserve Bank, observed

(before the Sharpeville massacre) that the events in the newspapers are "purely temporary developments which may be misleading if taken out of their general context... American companies are working with Natives every day. They know what to expect from them. They understand their psychology and certainly are not expecting trouble from them. Isn't it significant that these companies are investing more capital in this country?"

Some Americans are quoted as saying the same thing: Thus W. H. Rodkey, general manager for General Motors operations in South Africa, said before Sharpeville: "This country has a marvelous potential. I am not one of those who believe we are headed for a catastrophe because of the racial and political situation. We may not be in sympathy with some of the things that are being done, but we know this country well enough to be certain it is on extremely stable feet." Charles W. Englehard, Chairman of the Board of American-South African Investment Co. (a Newark, New Jersey businessman who is a member of the Port of New York Authority) said on April 25, 1960: "The gold mining industry has been practically unaffected by the recent civil disturbances. There have been no disturbances on the gold mines themselves and we do not believe that their operating profits have been adversely affected." Mr. Englehard is the American chairman of the new South African Foundation, the purpose of which is to "promote international understanding of the South African way of life, achievements and inspiration" and—hardly incidentally—to present to the world a "true picture of South Africa...the great economic upsurge...opportunities for investment." On the other hand, Harry Oppenheimer, leading South African industrialist, in June 1960 admitted that under present circumstances "no thinking South African can look to the future without misgiving." Indeed, 10 days after Sharpeville, local shares dropped a total of 7 billion dollars.

Investment by American firms in South Africa increased from 140 million dollars in 1950 to 329 million dollars in 1958. This includes 179 million dollars in manufacturing, 93 million dollars in mining, 63 million dollars in oil refining and distribution, and 44 million dollars in trade. In 1958 U.S. corporations in South Africa expanded plant and equipment by 24 million dollars. In that same year the earnings and income of these

U.S. corporations from their direct investment in South Africa (was 47 million dollars (down from 65 million dollars in 1957).

What kinds of American firms open branches and invest in South Africa? Port Elizabeth has many American firms. As early as 1924 the Ford Motor Company opened a plant there. In 1926 General Motors followed and in 1949 Studebaker entered the field. Over the years Firestone, International Harvester, Goodyear, and General Tire have all come to Port Elizabeth. In recent years over 100,000 vehicles have rolled off U.S. sponsored, South African-managed assembly lines.

Johannesburg, not Port Elizabeth, is the centre of the mining industry where American investment is even higher. Also a number of American banking institutions, such as Chase-Manhattan, have recently opened branches in South Africa.

What should be the attitude of U.S. investment in South Africa? Should policy differ between capital already invested in South Africa and new capital entering the country? Should there be a different policy between U.S. capital invested in South African firms and U.S. capital invested in branches of American firms? If a U.S. industry continues to do business in South Africa, should it adhere to South African business patterns or insist on non-discriminatory patterns as the price for continuing? What pressures can be put in the U.S. on American firms to follow the latter course? Should U.S. firms with branches in South Africa be told by consumers and stockholders that their goodwill is more important than continuing a minor operation in South Africa?

The Import-Export Bank created by the U.S. Congress, has been granting credits and loans at a favourable rate to many South African corporations, including mining companies. Most of such credit has gone for the purchase of U.S.-built machinery and the hiring of U.S. technicians. Some 90 million dollars is still owed to the Bank by South African firms. Also the World Bank has lent huge sums to South Africa, one loan going to the South African railroads. Part of this loan may be used to build segregated railroad facilities in the Cape Province. What should U.S. policy be in these instances?

Recommendations

U.S. businesses which now invest in South Africa should use their economic posi-

tion in that country to oppose apartheid.

Further U.S. private investment in South Africa should be discouraged until South Africa decides to honour the U.N. Declaration of Human Rights.

All Americans who are stockholders or otherwise involved with American industries or banks doing business with South Africa should urge the adoption by such enterprises of non-discriminatory policies of employment, remuneration, training, upgrading, and housing in their dealings with the indigenous South African people; if this is impossible, they should curtail their activities in South Africa.

The U.S. Government should reconsider the conditions under which U.S. funds are lent to South Africa through the Export-Import Bank and other international finance institutions.

The U.S. Congress should consider legislation to withhold financial privileges from U.S. businesses practicing racial discrimination in South Africa.

U.S. investors should distinguish between South Africa and self-governing African states for desirable investment; while new investment might be discouraged in South Africa, it ought to be encouraged in the emerging independent states.

Contacts Between Americans And South Africa

Tourism is the fourth largest source of foreign capital for South Africa. American tourists, however, contribute only seven per cent to South Africa's tourists income. American tourists to South Africa are a small percentage of all American travellers abroad and constitute less than three per cent of all world tourists who visit South Africa. The number of American tourists to South Africa has increased, however, 2,300 in 1951 to 6,000 in 1959. The South African Tourist Corporation encourages tourism, stressing South Africa's "agreeable climate" and "primitive customs of the blacks." It seeks to attract more American tourists and develop "positive attitudes" towards South Africa. Few if any American Negroes have been granted tourist's visas to South Africa.

In South Africa, apartheid extends to sports: no sport is interracial. By custom, a "European team" may not have among its members an African or another non-white individual. Neither may white nor non-white teams compete against

one another. Here are examples of absurdity and trouble caused by the colour bar in sports: Jade Tuli, a South African non-white, was excluded from representing South Africa in the boxing ring. He later won the Empire fly-weight crown in Britain. The South African Amateur Weight-lifting and Body-Building Federation, mainly a non-white Association, was denied participation or representation in the British Commonwealth Games and the 1956 and 1960 Olympic Games. Also a non-white tennis champion from South Africa, who was allowed as an individual to compete at Wimbledon, could not play in a mixed match in Johannesburg.

Despite these and other publicized discriminations, Avery Brundage, President of the International Olympic Committee, said in 1958 that he was satisfied that "there is no racial discrimination in South African sports."

Certain difficulties exist in trying to reach American sportsmen. Soccer, cricket, and rugby are the major non-white mass sports in South Africa, and these have virtually no U.S. following. In England, on the other hand, protests against the colour bar in cricket matches against South African teams have been somewhat successful. Concentration on other sports—e.g., boxing, wrestling, bowling, and table tennis—might be more successful by Americans, but as yet these have few South African non-white participants.

Every year scores of university professors, teachers, journalists, and artists exchange visits between South Africa and the U.S. Almost all are whites. These exchanges involve relatively few individuals, but those going to South Africa frequently work within the system of apartheid. How can one appeal to the grantees of an award not to go to South Africa? How can one counteract the feeling by the grantee that he is involved in a "higher goal" than contemporary human rights issues?

Classical and jazz artists have toured South Africa, including Jan Peerce, the Westminster School Choir, Yehudi Menuhin and others. However, members of the British Musicians Union and Actors Equity may not accept work in theatres where there is a colour bar. Theatre managers in South Africa have challenged this ruling. In one case, South Africa turned to American actors to cast "Pajama Game," but U.S. Actor's Equity upheld the British actor's group. Such stars as Sibly Thorndike, Larry Adler, and John Gielgud have gone on

record in protest against apartheid on the South African stage.

There are two methods of protesting apartheid in cultural fields. There could be a total boycott, ending all tourist, sports, intellectual, and artistic contacts between America and South Africa until such time as the South African Government abandons its racist policies and conforms to the UN resolutions on these issues. A selective boycott, on the other hand, would not discourage journalists and perhaps jazz musicians from going to South Africa. But what would be the criteria for urging some Americans to travel to South Africa and others not to do so?

Recommendations

All American tourists, athletes, artists, and intellectuals should be informed that their travel to South Africa might be interpreted as supporting the suppression of non-whites there, and thus they should either (a) withhold their participation in tours and programmes in South Africa until such time as South Africa abandons its racial policies or (b) take every opportunity to protest Apartheid inside South Africa.

The International Olympic Committee and member countries should ban South African participation in the 1960 and 1964 games so long as Apartheid exists in South African sports.

U.S. Govt. Policy Towards S. Africa

For many years the U.S. regarded Apartheid in South Africa as the domestic concern of that country and not a legitimate matter for U.N. debate or action. During the 13th session of the UN General Assembly in 1958, the U.S. position was reversed and the U.S. delegate voted in favour of the perennial U.N. resolution against Apartheid. The U.S. continued this position at the 14th General Assembly in 1959.

The U.S. responded admirably to the Sharpeville in March 1960. A spokesman of the State Department issued a strong, precedent-shattering statement as follows:— "The U.S. deplores violence in all its forms, and hopes that the African people of South Africa will be able to obtain redress of their legitimate grievances by peaceful means. While the U.S. as a matter of policy does not ordinarily comment on the internal affairs of Governments with which it enjoys normal relations, it cannot help but regret the tragic loss of life resulting from

the measures taken against the demonstrators in South Africa."

The U.S., as a permanent member of the U.N. Security Council, voted after Sharpeville in favour of putting the South African item on its agenda. At this meeting the U.S. representative, Henry Cabot Lodge, made a speech attacking South Africa. He said: "We appeal once again to the government of the Union of South Africa that it reconsider policies which prevent people of certain races in the Union from enjoying their God-given rights and freedoms. In former years we have made that appeal in the name of justice. Today we make it also in the name of peace." Ambassador Lodge voted in favour of the resolution denouncing the "policies and actions" of South Africa and asking the Secretary-General to negotiate with South Africa to reduce the threat to "international peace and security."

President Eisenhower himself has not, however, made a similar condemnation of Apartheid—as Prime Minister Macmillan and other world leaders have done. The State Department also did not use the device of temporarily recalling its ambassador to Pretoria back to Washington for consultations—as it has occasionally done as a diplomatic rebuke to an erring nation.

The U.S. has increasingly taken a stronger position in the UN on South West Africa than on South Africa; The U.S. Mission to the UN has granted certain courtesies to UN petitions from South West Africa. In the 14th General Assembly the U.S. voted for a resolution urging that the World Court be asked to decide whether South Africa has misgoverned South West Africa in violation of its agreement with the League of Nations.

The U.S. State Department in its diplomatic missions in South Africa has apparently feared to violate the Apartheid pattern. Only on very rare occasions have Africans been invited to attend American Embassy social functions. (The USSR's mission to Pretoria was closed by South Africa several years ago, reportedly because Africans were regularly invited to their social affairs). American Negroes have apparently never been assigned to American diplomatic work in South Africa. On the other hand, the U.S.I.A. Library in Johannesburg has been operated on a non-segregated basis for years. And the present US Ambassador to Pretoria broke certain diplomatic niceties by visiting Chief Albert J. Lutshuli, President of the African National Congress, in his home while the Chief was under a ban.

South Africans coming to the US on State Department leadership grants have, so far as known, been white. If non-whites have been chosen, but not been given a passport for this purpose by the South African authorities this information has not been made public.

The US Government is not welcoming to America non-white and white refugees who are escaping from South Africa today. Certainly it has made no special provisions for refugees from Africa as it made for those who from Hungary who escaped several years ago.

Recommendations

The State Department should be commended for its immediate and strong statement and UN action in response to the Sharpeville massacre and it should be encouraged to take similar action if future incidents arise in South Africa.

The US at the UN should pursue with utmost vigour efforts to obtain compliance by South Africa with previous UN resolutions against apartheid and on South West Africa.

The President and the Congress by Joint Resolution separately should declare US policy to be unequivocally opposed to apartheid in South Africa.

Both US major political parties should adopt forthright planks pledging themselves to support an active Government program to end apartheid in South Africa.

The US should take strong action to separate South West Africa from South Africa in compliance with any future recommendation by the World Court.

The State Department in its Embassy and consulates in South Africa should integrate its social functions and its personnel.

US Leadership Grants should be given in greater number to non-white South Africans, including those who, though opposing the present South African Government, may be the future leaders of South Africa.

The US Government should aid escapees from South Africa and South West Africa in a manner comparable to US aid given Hungarian refugees.

Defense and Aid to the Opponents of Apartheid

One of the essential ways in which those who are outside South Africa can best help those carrying on the struggle for justice and equality is by sending them funds for legal

defence and welfare. The urgency of this aid mounted as the result of emergency in South Africa declared March 30, 1960, so-called Public Safety Act into effect. The Government was empowered to arrest a body with or without a warrant if it felt that such a person be detained in the interest of public safety. Anyone in this way can be detained long as the Minister desires, it is an offence to disclose in any manner the name or identity of any person arrested without written permission of the Minister of Justice, except as the Government itself issues lists of detainees.

Thousands have been arrested and the legal defence and needs are tremendous. The year the Treason Trial Fund in South Africa

than 173,000 dollars for the defence and relief of only 30 defendants. To cope with the Emergency, relief committees funds have been established the larger South African

For example, in Cape Town State of Emergency Relief Fund was formed and registered the Department of Social Welfare. The Fund found 300

left destitute by arrests, police raids. The Liberal and the Black Sash group took the leadership in these needs. During the stay home just after the

massacre, over 5,000 of food was distributed in a town. Now it is estimated 5,600 dollars a month will

needed to meet the requirements of the families. Legal help may not be great, since those arrested rejecting legal aid, according principle of the Pan African Congress: "no bail, no fine."

The present emergency is a symptom of the arising when a government tempts to fasten upon the people a policy of violence. There will continue to be agencies and there will continue to be masses arrests. There probably continue to be violence as long as unjust exist in South Africa.

Every single year in Africa, one out of seven men is convicted of an against the pass laws. This is chronic emergency in Africa. The Treason Trial which entered its stages after the original were made in December, has now entered its fourth. Thirty of the accused are still trial and nobody knows

uch longer the case may continue. Already there have been more than a 1,000 hours of court proceedings, over three hundred witnesses testifying, 12,000 miles of travel for the defendants between their homes and the court, and 10,000 documents certified. The necessity for welfare and defence aid to South Africa will exist as long as apartheid laws are on the statute books. These include the Bantu Education Act, the Suppression of Communism Act, Criminal Laws Amendment Act, the Group Areas Act, the Reservation of Separate Amenities Act, the Immorality Act, the Prohibition of Mixed Marriages Act, the Population Registration Act, the Native Land Act, and others.

There is a new problem of refugees. Hundreds of opponents of apartheid have escaped into Swaziland, Basutoland, and Bechuanaland. Some plan to remain and need supplementary assistance. Others need travel papers (generously supplied by friendly states) and travel funds to reach a temporary haven in Africa, England, or elsewhere.

Various defence funds have been established in South Africa and in various parts of the world. The Legal Defence and Aid Fund of Christian Action, headed by Canon L. John Collins of London

has collected and transmitted to South Africa several hundred thousand dollars. A new fund has recently been established in Canada and 5,000 dollars has been sent to South Africa since the Emergency. Other funds have been started in India and several African countries. In the US the South African Defence Fund was established in 1957 to help the defendants in the Treason Trial. More recently this Fund has been transformed into the Africa Defence and Aid Fund. This transmitted 15,000 dollars to South Africa in the weeks following the Emergency. It is urged that a total of 100,000 dollars be raised in the US in the months ahead to help meet the legal and welfare needs in South Africa, which will total a million dollars in the year ahead.

Recommendations

A South Africa Emergency Campaign should be established out of the Emergency Action Conference, on South Africa to implement resolutions of the Conference, to defend arrested South Africans, and to aid their families, with the immediate aim of raising 100,000 dollars for such aid.

This Campaign should consist of representatives of the organisa-

tions officially sponsoring this Conference as well as others who may become interested, the steering committee to include official and non-official representatives from sponsoring organisations.

The American Committee on Africa should organise this Campaign with financial contributions requested from participating organisations and the general public to provide the overhead costs.

DRY RED CHILLIES

No. 1 Mixed Grade Dry Red Chillies, Nett 30lb Bag 45/-
Any amount obtainable for Cash.

Write for Grain Bags and Sugar Pockets.

MAARMANS (Pty) Ltd.
Box 26, Phone 128,
BRITS. Transvaal.

WATCHES, Gents models—25 Jewels, waterproof, shockproof, antimagnetic, unbreakable mainspring, fitted with matching metal expansion straps—price 47/6. As above, but 21 Jewels—43/6. As above, but 17 Jewels—39/6. As above but with self-changing calendar, 17 Jewels—52/6. Also 21 Jewels Calendar—56/6. Other models from 19/6.

LADIES models 25 Jewels, unbreakable mainspring, fitted with magnificent matching expansion bracelets—55/6. As above, but 17 Jewels—47/6.

A. I. AGENCIES, First Floor, No. 104/105, His Majesty's Building, Eloff Street, or P.O. Box 9279, Johannesburg. Stocks limited, order immediately.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor Diagonal & Market St. Johannesburg, Phone 33-1654

Phone 835-6786 P. O. Box 1549.
MASTER BROS.
(PTY) LTD.
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES
83 West Street, JOHANNESBURG.

FAMOUS INDIAN MUSICAL INSTRUMENTS AND SONG BOOKS JUST ARRIVED

Thubla and Doogies Latest Designs £8/10/-
ઉલ્લામાં ડેહકી દખના તણસાએ અને ડુગીઓ દર ૮/૧૦/૦
Dholaks and Mirdangs for Thal each £8/10/-
તાલ માટે ડેહક મીરદાંગ ... દરેકની ૮-૧૦-૦
Harmóniums, Rama Flute Best make £18/10/-
સારી બનાવટના હારમોનીયમ અને બંસરી ૧૮-૧૦-૦
Mouth Organs Popular Brands 4/6, 5/6, 7/6
લોકપ્રીય માઈના મોઠાના વાલઓ (મા. ઓર) ૪/૬, ૫/૬, ૭/૬
Bul Bul Tharangs and Xylophone each 25/-
બુલબુલ તરંગ અને સાઈલોફોન દરેકના ... રૂ. ૨૫-૦

Violins and Banjo Mandolines each £6/10/-
વાયોલીન અને બેનજો મેન્ડોલીન્સ ... પા. ૬-૧૦-૦
Thubla Doogie and Dholak spare caps ea. 25/-
તણસા ડુગી અને ડેહકનાં સ્પેર કેપ્સ ... રૂ. ૨૫-૦
Longneck Tenor Banjos ... £12/10/-
લોન્ગનેક ટેનાર બેન્જો ... પા. ૧૨-૧૦-૦
Jap Malas for Prayers 4/6, 5/6, 10/6
પ્રાર્થના માટેની જપમાલાઓ ૪/૬, ૫/૬, ૧૦/૬
Gujarati Film Song Bk, 20 Film ea. Bk. ea. 2/6
૨૦ ફીલ્મી ગાયનોની ગુજરાતી ચોપડી ... રૂ. ૨-૬

Clarnets B/F for Indian Bands £13/10/-	Straight Blowing Flutes 2/6	Dancing Bells in Dozen L 9 s
Tombrone and Sunks each £1/5/-	Side Blowing Krishna Style Flute 5/6	Marakas For Ramba and Tango Bands ... 25/6
Khartals and Jhangs in Pairs each set £1/5/-	Manjiras and Mouth Organs 5/6	Sarods and Dilrubba each £12/10/-

BOOKS OF ALL SORTS, INDIAN, ANCIENT, HISTORICAL, ARE SOLD BY US

D. Roopanand Bros.

PHONE 20707 — MUSIC SALOON & BOOKSELLERS — P.O. BOX 2524
85 Victoria Street, DURBAN

fifty years ago... October 1910

PRISON TREATMENT OF PASSIVE RESISTERS

(From "The Indian Opinion" October 8, 1910)

MESSERS R. M. SODHA, S. B. Medh and H. M. Gandhi write to us as under, concerning the treatment meted out to them during their last incarceration:—

We have suffered imprisonment as passive resisters over five times, and we have had experience at Volksrust, Houtpoort, Johannesburg and Diepkloof, oftenest at the last mentioned place. But the pinpricks that we were subjected to at Diepkloof this time made life more unbearable than on any other occasions. The Chief Warder and the Hospital Orderly considered themselves to be little kings, and we were as slaves to them. Truly, slavery has not yet been abolished under the British flag! It is our deliberate opinion that, in order to cow the prisoners, innocent men are brought before the Governor of the Gaol, on a trumped-up charge, with the result that such men are punished with solitary confinement and put on spare diet, i.e. eight ounces of rice and water *per diem*. The Chief Warder does not hesitate to use bad language. The first undersigned wanted to fetch some fresh water to drink and he was asked why he did not fetch it from a latrine pipe. On one occasion the Chief Warder said that we had gone to Gaol in order to live and fatten upon Government food. He often remarked that we were fools, that we belonged to an inferior race, and once he even stated that if he had the power he would put us in all in separate cells and would not care a straw if we all died, and that, by so doing, he would so break us down as to make us unwilling to court imprisonment again. He declined to let one of us use Tolstoy's work, called "My Religion", adding that Tolstoy was an agitator. The Head Warder, who serves out rations, often underweighs them. On the 21st ultimo, instead of 8 oz of rice about 6 oz was served. The cook complained to another Head Warder. The latter said, too, that the complaint was well grounded, but he did nothing. It was then

taken before the Chief Warder, who weighed the rice. He appeared to be satisfied as to the truth of the complaint, but he took no notice. On the contrary he threatened the cook, and told him that he was the instigator of the complaint, and that if he repeated it, he would be brought before the Governor. In order wantonly to insult us, we have been called upon to remove sloppails, even after lunch-time, although it is totally unnecessary and was not formerly required of us. This practice was only stopped after we complained strongly about it, and after it was found, in effect, to be well nigh impossible to continue, without depriving the department of the services of a large number of passive resistance prisoners. Again, for vegetables, mangolds, a well-known cattle-food, were constantly served to us for vegetables, and we had to resort to passive resistance before we could secure a change of vegetables.

We are almost the whole of Sunday and the afternoon of Saturday kept to the line and hardly allowed to move, with the result that we are at times obliged to disregard threats and to take some exercise. In spite of complaints made upon transfer from Johannesburg to Diepkloof, on the day of transfer, contrary to regulations, we get only mealie-pap served for all the meals, a diet which is ill-adapted for Indian constitutions, and which has undermined the health of not a few passive resisters. When we make any complaints in the Gaol, the result is greater severity, rather than relief, and we are not sure that the ventilation of our grievances in the public press will not result in more severe treatment on our return to Diepkloof, which must come about as soon as the Asiatic Department wishes to lay hands upon us.

All political comment in this issue by N. Dayaljee, "Indian Opinion," Private Bag, Durban.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co. (Pty.) Ltd.

Received Shipment of Genuine Fireworks "Kwong Man Lung" Brand. Order Your Requirements Now.

Imported Screw Cap Neck 3" Diameter Mouth Pickle Jars

	Gallon	9/6	each	F.O.R.	DURBAN
1	"	12/6	"	"	"
2	"	20/-	"	"	"
3	"	35/-	"	"	"
4	"	45/-	"	"	"

PACKING EXTRA.

CASH WITH ORDER ONLY.

155-7 WARWICK AVENUE,
P.O. BOX 1250. DURBAN.

Indian Records Now Cheaper!!

7/6 Each (Plus 3d Tax.)

AVAILABLE IN SINGLES OR SETS

Some Of Our Latest Hits :

DIL DEKE DEKHO, UJALA,	NAAGMANI, USTAD, MAIN
MEHNDI, MISS INDIA, AGRA,	NASHE-MEH-HOON, GHAR
ROAD, TALAQ, DO USTAD,	SANSAR, AMAR DEEP,
	MOTHER INDIA.

Special Offer: 1 Box of Gujarati Records Assorted, 20 in Box
At a Glow Away Price—30/- per Box.

ORDER NOW — FREE PACKING

C.O.D. Orders to include 7/6 deposit.

Only Obtainable At:

NATIONAL RECORD COMPANY,

2 Ajmeri Arcade (off 141a Grey St. & 50 Cathedral Road)
P.O. Box 1574 DURBAN Phone 67882

Special Offer: India-Made Agarbattis

(SHIPMENT JUST ARRIVED)

WHOLESALE TRADE PRICES

THREE ROSES; 3 tolas	...	...	37/6 Doz
(Available in Thin/Thlok Sticks)			
GATEWAY OF INDIA 3 Tolas	...	...	45/-
" " 6 "	...	...	90/-
OHAMELI 2 "	...	...	18/-
" 1 "	...	...	9/-
SUGANDH RANI 5 "	...	...	33/-
" 2 1/2 "	...	...	18/-
" 1 "	...	...	8/-
" 1/2 "	...	...	4/-
LATAMANGESHKAR 1/2 "	...	...	4/-
OHANDAN DHOOP 3/4 Box of 16 Sticks.			

CASH WITH ORDER — PRICES F.O.R. DURBAN

We have also received Genuine Basmati Rice 1/- per lb.
(Minimum Order 100lb)

We are Stockists of all kinds of Indian Dholls, Spices and Condiments, Betelnuts, Almonds, Tamarind, Whole Coconuts and All kinds of Imported Rice.

SPECIAL PRICES TO THE TRADE

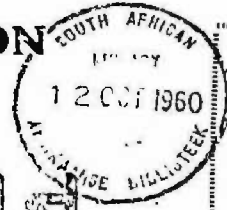
Please write for our price list:

K. HARIBHAI & SONS (PTY.) LTD.

Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants
81 Victoria Street,—P.O. Box 2156—Durban.
Telegraphic Add.: "BHAISONS"

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at the International Printing Press, Phoenix. Address: INDIAN OPINION, Private Bag, Durban, Natal.

*
દેહ આપમે છે એટલે એ એની
જરૂરીયાતો તો માંગે પણ આ-
પણે એની જાનમાં, એના
લાલન પાલનમાંજ અટવાઈ ન
જઈએ.
—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૮ સુ—અંક ૪૦

તા. ૭ ઓક્ટોબર, ૧૯૬૦.

કુરુક નકલ પે. ૪

દેશમાં બનતાં બનાવોથી બીન-ગોરાઓ જાગો

આ આખા અઠવાડિયા દરમિયાન રીપબ્લીકન પક્ષ અને એન્ટી-રીપબ્લીકન પક્ષ એક એકના ગળા કાપવા તૈયાર થશે. આ દેશની સ્થિતિ વિષે એન્ટી-રીપબ્લીકન પક્ષને ખુબજ ચિંતા પડી હોય એમ જણાય છે. પરંતુ યુધ્ધવારે જ્યારે લોકમત લેવાશે અને જ્યારે એનું પરિણામ બહાર આવશે ત્યારે જ દેશનું ભવિષ્ય કઈ તરફ જાય છે તે જણાશે. ત્યાં સુધી તો અટકવો યોગ્ય કરશે.

આ લોકમત લેવાય અને જે પક્ષ જીતે તેની સાથે બીન ગોરાઓને કંઈ સંબંધ નથી—કારણ બીન-ગોરાઓને મત આપવાનો અધિકાર જ નથી. છતાં પણ ચિંતા કરવાનું કારણ એ છે, કેમકે દેશની પરિસ્થિતિ જે બમડોશી તો બીન-ગોરાઓની પરિસ્થિતિ પણ બમડોશી. બીન-ગોરાઓની આર્થિક

પરિસ્થિતિ બમડોશી—નોકરીની પરિસ્થિતિ બમડોશી—બાપાર બમડોશી—જીવન ધોરણ બમડોશી અને હવે પારનમરની મુરદેલીઓથી આપણે શોષાયને દાડપિંજર સમાન બની જઈશું. એથી દેશમાં શું બની રહ્યું છે અને દેશની સ્થિતિ કેવી રહેવાની છે એની ચિંતા તો આપણે કરવાની રહીજ. આ આપણી માતૃભૂમિ બની છે. એને પડતું દુઃખ આપણું દુઃખ છે. એ દુઃખ દૂર કરવા માટે આપણને એ યજ્ઞવળ કરવી પડે તો તે પણ કરવી એ આપણી ફરજ છે. છાપાંમાં દેશના અવનવા બનાવો વાંચી નિઃસાસો નાંખી બેસી રહેવાથી કંઈ બનવાતું નથી. એ રીતે તો માથા ઉપર આફતોના ખડકો પડતાં જ રહેશે.

આજે અંગ્રેજી વાત કરતી દક્ષિણ આફ્રિકાની પ્રજા શા માટે ચિંતાજનક બની રહી છે? એનું કારણ છે. દેશમાં જે લોકશાહી રાજ્ય રચાયે, તો તેઓની સ્થિતિ કેવી બનવાની છે તેની તેઓને ખાતર છે. એથીજ લોકમત લેવાની વખતે તેઓ 'ના' ની સાથે ચોકડી કરશે. એ ચોકડી જે તેઓ 'ના' ની સાથે ન કરે અને 'હા' ની સાથે કરે તો પોતાના માથા ઉપર આફત વહેરી લીધી કહેવાય. પોતાના જીવનની ચિંતા આ અંગ્રેજી વાત કરતી પ્રજાને છે, તેથીજ તો તેઓ દેશને 'યુધ્ધર ઓન્ડ'ના હાથમાં વેચવા તૈયાર નથી. ઘણા સમયે આફ્રિકાનર પણ આ લોકોની સાથે છે. આ લોકો છાપાં વાંચી બેસી રહેતાં નથી—પણ જાગૃત રહે છે અને બનતું કરે છે.

લોકશાહી રાજ્ય પ્રાપ્ત થતાં આપણી સ્થિતિ કેવી થવાની છે એનું ખાતર તો બધાને હોતું જોઈએ. જે ન હોય તો એ જાણવી જરૂરી છે. લોકશાહી રાજ્ય આવતાં રંગદેપની નીતિ વધુ

કડક બનશે—ગરૂપ એરીયા કાયદાનો અમલ જખરદસ્તીથી થશે—બીન ગોરા એને ધલાયદાપણથી યુગળાવી મારશે—શિક્ષણની પ્રથા તદ્દન બદલાય જશે. ટુંકમાં પોલીસ રાજ્ય બનશે. એ પોલીસ રાજ્યની અંદર બીન-ગોરાઓની સ્થિતિ કેવી રહેવાની છે એનું અનુમાન કરવું મુશ્કેલ નથી. એથી જાગૃત રહેવું એ બીન-ગોરાઓનું કર્તવ્ય છે. બીન-ગોરાઓમાં એકતા રચાવવા એ ખાસ જરૂરી છે. નહિતો આપણી અટલી શક્તિ વેડફાઈ જશે. દરેક બીન-ગોરા કોમ જે એકત્ર બને તો એ શક્તિ વિપુલ શક્તિમાં પરિણમશે અને એની સામે આવતી મુશ્કેલીઓ, એ સહેલાઈ થી પાર કરશે. એ માટે દરેક કોમ વચ્ચે બંધુત્વ અને પ્રેમ હોવો જોઈએ. અને આપણા મંત્ર સત્ય, પ્રેમ અને અર્થસાનો હોવો જોઈએ. એજ વિશ્વની ખરી શક્તિ છે.

—નટવરલાલ બાબેનીયા.

શુભેચ્છાના સંદેશો

દિવાળી આવે છે. નવુ વરસ તેની પાછળ પાછળ આવી ઉભુ રહેશે. આ શુભ પરવાને દિવસે મોતી સમારનેલીઓ અને ગ્રાહકો તથા વેપારીઓને તમારી શુભેચ્છા આ પત્રદારા પાઠવવા અમને દુરત લખી મોકલો.

શુભેચ્છાના લાલો

દોઢ ઇંચ ડબલ ફોલ્ડ પા. ૧-૧-૦
૩ ઇંચ ડબલ ફોલ્ડ પા. ૨-૨-૦
૫ ઇંચ ડબલ ફોલ્ડ પા. ૫-૫-૦

વ્યવસ્થાપક,
ઇન્ડિયન ઓપિનિયન.

નોંધ : તમારા મોતીને અને સ્નેહીઓને શુભેચ્છાના સંદેશ મોકલવા ઇચ્છતા હોય તો તા. ૧૨ પહેલા અમને મળી જાય તેમ દુરત મોકલી આપશો.

મી. પેટ્રીક ડ'કનને આઠ દિવસની જેલ

લીબરલ છાપુ 'કોન્ટ્રેક્ટ'ના તંત્રી મી. પેટ્રીક ડ'કનને આઠ દિવસની જેલની સજા થઈ છે. આ છાપાંની અંદર સામ્પવાદની એક સંસ્થા વિષે એક લેખ હતો. આ લેખને માટે મી. પેટ્રીક ડ'કનને કોર્ટમાં હાજર થવું પડ્યું. મુકદ્દમા ચાલુ થતાં, ન્યાયાધીશ એ જાણવા માંગતા હતાં કે મી. પેટ્રીક ડ'કનને આ સામ્પવાદી સંસ્થા વિષે કયાંથી ખાતરી મળી. મી. ડ'કનને આ ખાતરી આપવાની ના પાડી હતી. મી. ડ'કનની દલીલ એવી હતી કે છાપાંનો તંત્રી કયાંથી ખાતરી મેળવે એ હકીકત છુપી રાખી શકે છે એ તંત્રીનો ખાસ હક છે.

આ સિવાય ન્યાયાધીશ એ જાણવા માંગતા હતાં કે લેખમાંના સામ્પવાદી સભ્યો કોણ છે? આ ખાતરી પણ મી. ડ'કને આપવા ના પાડી હતી, અને દલીલમાં કહ્યું હતું કે આ વાત તો સાંભળેલી વાત છે. એથી એની અમર્યાદા રહેતી નથી અને કોર્ટમાં સાંભળેલી વાત જીબાનીમાં આપી શકાય નહિ. આ ખાતરી નહિ આપવા બદલ મી. પેટ્રીક ડ'કનને આઠ દિવસની જેલની સજા મળી છે.

અઠવાડિક છાપાંના સંચાલકોને કોર્ટે ચઠાવ્યા

કેપટાઉન

ન્યુ એંગ્લા પ્રકાશકો 'ધ રીપબ્લિકન પ્રોન્ટીંગ એન્ડ પબ્લીશીંગ કંપની' અને એના બે સંચાલકોને અટકાયતી ધારા હેઠળ કોર્ટે ઓક્ટોબરની ૨૨મી તારીખે ઘોલાવ્યા છે. માર્ચની ૩૧મી તારીખે આવેલા અમુક લેખ અટકાયતી ધારામાં દર્શાવેલી શરતો વિરુદ્ધ છે એવું સરકારનું કહેવું છે.

કોર્ટનું તેકું આખું તેની સાથે અમુક લેખો અને ફોટાઓ પણ છે. એક મથાળું છે 'બન' એલ પાસસ-લુથુલી' અને સાથે એક આફ્રિકન પાસ બાળતો ફોટામાં નબરે પડે છે. બીજું મથાળું છે 'બેન આફ્રિકનરટસ પ્લેન', ત્રીજું છે 'હાઈ ધીપ્સ બુન્ડસ વેર ડોરડ' લુથુલીએ આફ્રિકનેને પાસલુક બાળી મુકવા માટે કહ્યું હતું તે ઉપર લાંબો લેખ છે. સાપ્તહિકના ગોળીયારના ફોટાઓ—ધન અને મૃત્યુ પામેલાના

ફોટાઓ પણ આ છાપાંમાં છે. આથી સરકારે અટકાયતી ધારા નીચે ઉપરના લોકોને કોર્ટનું તેકું મોકલાવ્યું છે.

'કોન્ટ્રેક્ટ'ના પ્રકાશકો, તંત્રી અને સંચાલકને પણ અટકાયતી ધારા નીચે કોર્ટનું તેકું આપ્યું છે. આ લોકો ઉપર પણ જાત જાતના આરોપો છે. એપ્રિલની ૨ જી અને ૧૬મીના અંકમાં અમુક લેખો આપ્યા હતાં તે સાથે સરકારે અટકાયતી ધારા નીચે પગલાં લેવાનું નક્કી કર્યું છે. 'કોન્ટ્રેક્ટ'ના તંત્રી મી. પેટ્રીક ડ'કનને આઠ દિવસ જેલની સજા પણ થઈ છે.

ડો. ફરવુઓડે લોકમત મેળવવા માટે બધા મતદારો ઉપર પત્રો લખવા શરૂ કર્યા છે. તે એટલે સુધી કે પોતાના ઉપર ગોળી છોડી દાર મારવા નો પ્રયાસ કરનાર મી. ડેવીડ ગ્રાટ ઉપર પણ ડો. ફરવુઓડે પત્ર લખ્યું છે. આ સિવાય ડરબનના વકીલ જેઓ અટકાયતી ધારા નીચે જેલમાં ગયા હતાં તે મી. રોડી આરનરેઈન પર પણ પત્ર આપ્યો.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૭ ઓક્ટોબર, ૧૯૬૦.

ડરખન સીટી કાઉન્સિલ

રૂરીવાર ડરખન સીટી કાઉન્સિલ હિંદીઓ સામે 'યુકે' ચલી છે. પહેલાંની જેમ હિંદી માલીકીની જમીન ઉપર આ મારો શરૂ થયો છે. હિંદીઓ માટે ઘરોની તજવીજ કરવા માટે સીટી કાઉન્સિલને હિંદી-માલિકીની જમીન નોંધવું છે. આ તો સીટી કાઉન્સિલની જૂની રાજરમત છે—હિંદીઓ પાસે જમીન લઈ હિંદીઓ માટે ઘરની તજવીજ કરવી. આ વખતે ચેટસવર્થ વિભાગમાં રહેતાં હિંદીઓ ઉપર ઘર ખાલી કરી જવાનો મારો શરૂ થયો છે. જે સીટી કાઉન્સિલ ખરેખર લાગણીવશ થઈ છે તો ભલે એ જે કરે તે ન્યાયી રીતે કરે.

ઘણાં ઘણાં વરસો ઉપર હિંદીઓને અસુક વિભાગોમાંથી કાઢવામાં આવ્યાં હતાં. તે વખતે કહેવાયું હતું કે ગરીબાઈ અને ગંદકી દૂર કરવા માટે હિંદીઓને ખસેડવામાં આવે છે. પરંતુ જેવા આ હિંદીઓ ત્યાંથી નીકળ્યાં કે તરતજ ગોરાઓ તે વિભાગમાં આવી વસ્યા. બેલ સ્ટ્રીટ, ઓરીયન્ટ લેન અને કંઈકુડ એવન્યુ વિગેરે વિભાગો હિંદીઓ પાસેથી લઈ લેવામાં આવ્યા હતાં. અને પાછળથી ત્યાં ગોરાઓ આવી વસ્યા. પછી આવ્યો ચાન સમટસ હાઇવે નજીકના વિભાગો જેવા કે રેન્ડલ્સ રોડ, ધીકેફીલ્ડ રોડ અને રેમસે એવન્યુ. જ્યાં એક વખતે હિંદીઓ રહેતાં હતાં, ત્યાં આજે ગોરાઓ ટેનીસ અને ક્રીકેટ રમે છે. સીટી કાઉન્સિલ હિંદીઓ પાસેથી જમીનો લઈ ગોરા માટે રમતગમતના મેદાનો બનાવે છે. એક પછુ દાખલો એવો નથી કે સીટી કાઉન્સિલે દૂર કરાયેલા હિંદીઓ માટે બીજી જમીનની વ્યવસ્થા કરી હોય. સીટી કાઉન્સિલ કેવળ અવાજ વગરના લોકો પાસેથી જમીન છીનવી લેતા શીખી છે અને જરૂરિયાતવાળા હિંદીઓને જમીન પ્રાપ્તતાં શીખી નથી. સીટી કાઉન્સિલ આ પગલાંથી ડરખન માં હજારો જે ઘર વગરના અને જમીન વગરના છે તેમાં વધારો કરતી રહી છે.

હવે એ એક મહાન યોજના લઈ ખહાર પડી છે. આ યોજના છે—હિંદીઓ પાસેથી જમીન લઈ હિંદીઓનો વસવાટ બાંધવાનો. આ યોજનાને હિંદીઓ શંકાની નજરે જુએ એ નવાઈ લાગુ નથી. આ યોજનાથી, જેની પાસેથી જમીન લઈ લેવામાં આવશે તેનું શું થશે? જે આપણે સીટી કાઉન્સિલને સીધેસીધું કહી દઈએ કે તમારી યોજના વ્યાજબી અને ન્યાયભરી નથી તો એમાં કંઈ ખોટું નથી. જે એ ન્યાયી વર્તાણુંક સાખવા માંગતી હોય તો ચેટસવર્થ વિભાગની યોજનાને પડતી મૂકવી જોઈએ. કારણ એ યોજના ન્યાયી નથી. એકની પાસેથી જમીન લઈ બીજાને વસવાટ માટે આપવી એ ક્યાંનો ન્યાય? એક ને મળે છે વસવાટ અને બીજાને શુભાવે છે પોતાની જમીન. મીયરબેન્ક વસવાટની યોજના પડી ભાંગી છે—કારણ સરકારે ધારેલી આર્થિક મદદ સીટી કાઉન્સિલને આપી નથી.

સીટી કાઉન્સિલે પહેલાં મીયરબેન્ક યોજના માટે આર્થિક મદદ મેળવવી જોઈએ અને પછી બીજા જગ્યાએ યોજના કરવા માટે હોડવું જોઈએ. મીયરબેન્કની યોજના અધૂરી રહી છે એટલું જ નહિ પરંતુ ત્યાંના ઘરો સંતોષકારક રીતે બંધાયા નથી. મીયરબેન્કની પાસેજ મરીનડ્રાઇવ વિભાગ છે. અહીં ઘણાં હિંદીઓને 'સાઇટ એન્ડ સર્વિસ પ્લેન' (Site and service plan) યોજનાથી ઘરો બાંધવાની છૂટ છે. આ લોકો પાસે ગણોત્પટો કે જમીન-

ગીરી નથી. આ એવો વિભાગ છે જ્યાં સીટી કાઉન્સિલની પ્રમાણીકતાની પરીક્ષા થઈ શકશે. આ નવા વિભાગમાં સીટી કાઉન્સિલ હિંદીઓ માટે 'સબ-ઇકોનોમીક' (Sub-economic) યોજનાથી ઘરો બંધાવી શકે છે. પરંતુ તે જે પ્રમાણીક હોય તો તે શા માટે એવું કરતી નથી? શા માટે કાઉન્સિલ પોતાની જમીન હિંદીઓના વસવાટ માટે ઉપયોગમાં લેતી નથી? અમે ભારપૂર્વક કહીએ છીએ કે સીટી કાઉન્સિલ ચેટસવર્થ વિભાગના હિંદીઓ પાસેથી જમીનો પડાવી લેવા માટે ચેટસવર્થની યોજના સાથે ખહાર પડી છે. આ જમીન એક વખતે ગઈ કે તે ફરીથી હિંદીઓને મળવાની નથી. આખરે તે ગોરાઓ પાસે જશે. નેશનાલીસ્ટ સરકાર કરતાં પછુ ડરખન સીટી કાઉન્સિલ હિંદીઓ પ્રત્યેની ખરાબ વર્તાણુંક માટે ચલી ગઈ છે.

મહા તત્પર શાંતિ-સૈનિક (વિનોબાજી)

શાંતિ-સૈનિકની પ્રતિજ્ઞામાં એ વાત છે કે મને જ્યાં બોલાવવામાં આવશે ત્યાં ધરખાર, સાવજનિક કામ વગેરે બધું જ છોડીને જવા હું તૈયાર છું. એટલે એનામાં અને અન્ય લોકસેવકમાં ફરક છે. એમ શાંતિ-સૈનિકનું કાર્ય બેવડું રહેશે. હાથે માટે તે સેવા-સૈનિક હશે અને સાથેસાથ શાંતિ-સૈનિક પણ. જેમ કે સરકારમાં જે પ્રકારની સેવાઓ હોય છે; મીલીટરી સર્વિસ-લસ્કરી સેવા અને સિવિલ સર્વિસ-નાગરિક સેવા. ત્યાં બંનેના અલગ અલગ વિભાગ રહે છે. એવો ફરક આપણે ન કરી શકીએ. કેટલાક એમ સમજે છે કે ક્યાંય લડાઈ-જખડો થયો તો શાંતિ-સૈનિકને બોલાવવામાં આવશે. એ ખોટો ખ્યાલ છે. આમ લાગે ત્યારે પાણીની વ્યવસ્થા કરવી એ તો બહુ ઠીક જ છે. પરંતુ આમ લાગે તે પહેલાં જ પાણીની વ્યવસ્થા કરી રાખવી જોઈએ. એટલે કાંઈ બીજા ક્ષેત્રમાં સેવા માટે જે તેને બોલાવવામાં આવે તો તેણે જવું પડશે. આપણે એવા ભેદ નથી કરી શકતા કે ક્યાં સેવા-કાર્ય પુરું થાય છે અને ક્યાં શાંતિ-કાર્ય શરૂ થાય છે. જે શાંતિ-કાર્ય છે તેજ સેવા-કાર્ય છે અને જે સેવા-કાર્ય છે તેજ શાંતિ કાર્ય છે. શાંતિ-સેના આજા માનવાવાળી સેના હશે. કાચબીરમાં લડાઈ નથી ચાલી રહી તોયે સાહ હજારની સેના ત્યાં પડી છે. જ્યાં રહેવાનું કહ્યું છે ત્યાં પડ્યા રહ્યા છે. તેઓ એમ નથી વિચારતા કે દરેકજા તો લડવાનું કામ નથી કરવું પડતું. તેઓ તો એમ વિચારે છે કે દેશના રક્ષણ માટે અમને જ્યાં રહેવાનું કહેવાય ત્યાં અમારે રહેવાનું છે. તેવી જ રીતે આપણી ઓપીસના કામ માટે કોઈની જરૂર હોય તો શાંતિ-સૈનિકોમાંથી કોઈનેયે ત્યાં જવાની આજ્ઞા કરી શકાય છે, અને ત્યાં તેણે જવું પડશે. અથવા તો કાંઈક ક્ષેત્રને સામન-સુક્ષ્મ ક્ષેત્ર બનાવવા માટે કાંઈ પણ શાંતિ સૈનિકને બોલાવી શકાય છે, અને તેની જવાબી જવાબદારી છે. તે એમ પણ નહીં કહે કે ત્યાંથી એ-ચાર મહિનામાં મારો છુટકારો થશે. હિંસામાં નિષંકળ કરવાની જે રીતિ છે તે અહિંસામાં પ્રમદ થશે. ત્યારે જ તાકાત આવશે. જેને જ્યાં બોલાવવામાં આવશે ત્યાં તેણે જવું પડશે અને તેનાથી એકેય નહીં પુછાય કે કેટલા દિવસ માટે જવાનું છે. 'ભૂમિપુત્ર'માંથી.

સ્વાર્થ, પરાર્થ અને પરમાર્થ

આ જમીન જમાનામાં સર્વોચ્ચ વિચાર જ નોડવાવાળો વિચાર છે. બાકી મોટા ભાગના વિચાર કેટલીક હદ સુધી જોડે છે પરંતુ ત્યારબાદ તોડે છે. ઉદાહરણ તરીકે રાષ્ટ્રવાદનો વિચાર લો. તે રાષ્ટ્રની અંદરની અનેક શક્તિઓને જોડે છે પણ અન્ય રાષ્ટ્રથી પોતાને અલગ કરે છે, ભારતીય અને ભારતીયેતર એમ બે ટુકડા કરે છે. ભતિવાદ પણ એવા જ ટુકડા કરે છે, ધાણાણ અને ધાણાણેતર. ધર્મવાદ પણ એવા જ બે ટુકડા કરે છે. જેમ કે હાંદુ અને બિન-હાંદુ. સામ્યવાદ પણ ડુનીયાના બે ટુકડા કરે છે. એક બાણ સામાન્ય આમજનતા અને બીજી બાણ ઉંચા વર્ણના લોકો. એટલું જ નહીં આજ સુધી જે અપવાદવાદીઓ થઈ ગયા તેમાંથીયે મોટા ભાગના બે ટુકડા કરે છે. વ્યક્તિને એક બાણ પારામે છે અને બાકીની ડુનીયાને તેનાથી અલગ માને છે. વ્યક્તિને સમાજ ને જે વચ્ચે ભેદ જોવા કરે છે. વ્યક્તિના કલ્યાણ માટે, સુકિત માટે આપવાતનો ઉપદેશ દે છે અને બાકી સમાજસેવા વગેરેમાં પડે છે તો લાચારીથી પડે છે. (અતુસંબાન માટે જુઓ પાનું ૩૧૯)

મારો રોડેશીયાનો પ્રવાસ

સા. લીલા દેસાઈ

[૬મો ૧૯મો]

લીલીવિરટન અને શ્રી વસનજીભાઈ દેસાઈને ભાં ઉતર્યા હતા. શ્રીમતી પાવિતાબહેને તથા શ્રી વસનજીભાઈએ મજાણ આદરથી અમને સલામી. પહેલા બે દિવસ સમાજના અમુક ભાષણોની મુલાકાત લીધી. પછી ૫-૫-૬૦ના રોજ ફૂટબોલ રમવા માટે શ્રી ભાષણભાઈ 'દેવજીભાઈ' આર્થ શ્રી ભાષણભાઈ, લાટ શ્રી ભીમસીંહ ભાઈ, જી. દેવાલીયા, શ્રી હરીશચંદ્ર ભાષણભાઈ જોગા, શ્રી પરસોતમ ગીરધરભાઈ વાઘેલાએ અમને ફૂટબોલ રમવામાં જોમના કીમતી સમયનો ભોગ આપી શ્રી મદદ કરી હતી. લીલીવિરટનમાં દુનીયાની આઠ અલખથી માંતી એક વીક્ટોરીયા ફેલ્ડ છે તે જોવા મળ્યાં. અમકર જીવે કરાડો પુખ્ત ફૂટબોલ મિતરોલી પડી હતી એ કરાડોની ચીરોડોમાંથી જોવાબેરન નદીનું પાણી પુખ્ત રેખ બંધ આગળ ધસતું હતું. પ્રવાહમાં ઉઠતા તરંગોનો ઉદ્દેશ અને મરતી નેતાં નહીં પણ રમણે ચડી હોય તેવી ભાસતી હતી. તા. ૧૦-૫-૬૦ના રોજ મુ. સુશીલા બહેનના માનમાં ગીટોમ લીલીવિરટન ડિફેન્સ સમાજ તરફથી બોલાવવામાં આવી હતી, ત્યાં મળ્યાં. પ્રમુખ રથાનેથી શ્રી વસનજીભાઈએ મુ. સુશીલાબહેનની તેમજ શ્રી ભીખાભાઈ ભારતરની આગળ આપી હતી. વધુમાં તેમણે કહ્યું હતું કે મુ. સુશીલાબહેન જે કામ માટે નીકળ્યા છે તેમાં આપણે પણ શકિત મદદ કરવી, એમને સમરથ રોડેશીયા માંથી સારો સહકાર મળ્યો છે તે આપણે પણ કુલ નહીં તે કુલની પાંખડી આપવી. સાર બાદ સુશીલાબહેને બે શબ્દો કહેવા વિનંતી કરી હતી. મુ. સુશીલા બહેને બાપણ શરૂ કરતાં કહ્યું હતું કે બાપુજી ફરટ કલાસની ટીકાટ લઈ ડબ્બામાં ભેડા લાં ગોરાએ આવી ધમાલ કરવા લાગ્યા. બાપુને ડબ્બામાં થી ઉતારી મૂક્યા સામાન ફેંટી દીધો, સીમરામમાં બાપુજી સાથે ગોરાએએ કરેલો વરતાવ, સીગરેટ પીવા માટે બાપુજીને હાંકનાર પાસેથી નીચે ઉતાર્યો. બાપુજી નીચે નહિ ઉતર્યા એટલે માર માયો. સા. આ.માં બાપુજીને સૌથી પ્રથમ થયેલો આ આરંભ અનુભવ. આ અનુભવ પછી બાપુજીએ સલામત નો પ્રથમ આરંભ કર્યો. દમણમાં શીનીકસ સેલ્સમેન્ટમાં હાપપાનું રહેવા નું વર, બાપુ ન્યાં રહેતા હતા લાં બાપુ સંપ્રાદલવ. કરતુરના મેમોરીયલ સ્કુલ વિગેરે છે જે જોવા દેશ વિદેશના લોકો આવે છે આને લઈ અમને થયું

કે મુખ પુરવની તરોજીમી સાચવવા માટે અમારે કંઈક કરવું જોઈએ. એટલે અમે ફૂટ માટે નીકળ્યા છીએ. બાપુજી સમરથ આફ્રિકાવાશી દિંદી જોના હતા. એટલે અહિં સુધી ફૂટ માટે આગ્યા છીએ. આ દેશમાં આપણે કમાવા આગ્યા છીએ, કમાઈએ પણ છીએ. આપણે વરસોથી અહિં આવી રહ્યા છીએ એટલે આપણે આફ્રિકા-વાશી કહેવાઈએ, પૈસા સીવામ આપણે ખીજા કક્ષામાં રસ લેતા નથી. લગ્ન માં આપણે કુમાડાખંધ પૈસા ખર્ચીએ છીએ અને આ દેશની મરીખ પ્રભ માટે ન તે આપણી પાસે પૈસા છે ન જોમના સુખ દુઃખ જાણવા હમદદી. બાપુજીએ ગીતા બાંચી આચરણમાં મૂકવા કહ્યું હતું, પરંતુ આપણે તે પણ કરતા નથી. આ દેશના નામીક તરીકે આપણે રહીએ છીએ, તે આ દેશની આઝાદી માટે આપણે તત્પર રહેવું જોઈએ. આપણે હિંદુસ્તાન માટે જેમ કહેતા કે અંગ્રેજો આલ્યા જાય. હિંદ અમારો દેશ છે તેમ આફ્રિકાને પણ આપણને કહેશે અને અમારું સંજોગમાં આગ્યા તે અમારી કમનશીખી કે પછી તમારી કસોટી. બાપુ પ્રત્યેનો તમારો વ્રેગ બતાવવા બહેનોને વિનંતી કરું છું કે આપણે અહિં પશ્ચિમની રહેણી કરણી વધારે શીખ્યા છીએ. બાળકો પ્રત્યે આપણે ખીલકુલ કાળજી આપતા નથી. આજની દોડતી દુનીયામાં આપણાં બાળકો પણ દોડે એવી રેળવણી આપણે આપવી જોઈએ. આપણે મહિલા મંડળ ચલાવીએ તેમાં જુદા જુદા કક્ષાઓ ચલાવવા જોઈએ. જેથી બહેનોને કંઈક નવું જાણવાનું મળે, અંતમાં હું તમારા સૌને આશ્ચર માનું છું. પ્રમુખશ્રીએ મુ. સુશીલાબહેનને આભાર માન્યો અને સૌ ભાષણ બહેનોને કહ્યું કે સુશીલાબહેને જે બોધ વચનો કહ્યાં છે તે આપણે સૌ આચારમાં મૂકીશું એવી વિનંતી કરું છું. તા. ૧૩-૫-૬૦ ના રોજ અમે લીલીવિરટનના સો ભાઈ બહેનોની વિદાય લઈ યુલવાયો જવા નીકળ્યા. યુલવાયામાં 'ટ્રેડ એગ્રીબીસન'નું ઉદ્યાન કરવા 'કવીન મધર' ઈંગ્લેન્ડથી પહોંચ્યાં હતાં. આજુ બાણુના ગામેપાંથી સૌ કવીન મધરને જોવા તથા એગ્રીબીસન જોવા ઉમટ્યા હતા. શ્રીમતી બાણુબહેન વરતી તથા શ્રી નટવરભાઈ વરાની મેથેરી મહેમાની માણી અમે ગ્વાન્ડા શ્રી ભમવાનજી ભાઈ નામકને લાં આવી પહોંચ્યા. આજુ ગ્વાન્ડા ગામ એગ્રીબીસન,

તથા કવીન મધરને જોવા યુલવાયોમાં હતું જ્યારે ગ્વાન્ડામાં શ્રીમતી જીણી-બહેન, ભમવાનજી નામક તેમના વડીલ પુત્ર અમરતલાલ તથા તેમના બે પુત્ર વધુએ શ્રીમતી લક્ષ્મીબહેન તથા કસુમબહેન અમારા આમમનની આતુર-

તાથી શદ જોતાં હતાં. શ્રીમતી જીણી-બહેને તેમજ મધરના સૌથી ધણાજ બાવથી અમારી મહેમાની કરી ખીજે દીવસે આ નારતા પછી અમે સૌની વિદાય લઈ ધુરટીયાટ જવા ઉપડ્યા. (અધુરું)

આચાર્ય કિપલાણીની સમાજવાદી પક્ષ છોડી જવાની ઈચ્છા

નૂની દિલ્હી : પ્રભુ સમાજવાદી પક્ષના ચેરમેન શ્રી અશોક મહેતા પર એક પત્ર લખી પક્ષના માજી ચેરમેન આચાર્ય કિપલાણીએ પક્ષમાંથી છુટા થવાની પોતાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી છે. શ્રી અશોક મહેતા અત્યારે મસુરીમાં છે અને તેમણે આચાર્ય કિપલાણીના પત્રનો જવાબ આપતાં તેમણે કરેલા નિર્ણય વિષે દિલ્હીથી વ્યક્ત કરી છે અને આચાર્ય કિપલાણીને તેમના નિર્ણય પરત્વે ફેર વિચાર કરવાને જણાવ્યું છે. શ્રી અશોક મહેતા તા. ૧૫મીએ દિલ્હી આરનાર છે અને તે વેળા તેઓ અને પક્ષના ખીજા અગ્રણીઓ આચાર્ય કિપલાણીને સમજાવવા માટે અને પક્ષ માંથી ચાલ્યા ન જવાને આગ્રહ કરવા માટે મળશે એવી ધારણા રખાય છે.

પક્ષની નીતિ સાથે મતલેદ
 માહિતમાર વર્તુળો જણાવે છે કે આયોજન, આર્થિક નીતિ, બાબાના પ્રશ્નો અને પંચબી સુખા જેવા પ્રશ્નો વિષે પક્ષની નીતિ સામેના પોતાના મતનેદો સંબંધમાં આચાર્ય કિપલાણી

ધણા લાંબા સમયથી પત્રવહેવાર કરી રહ્યા હતા. આ માહિતમાર વર્તુળો આચાર્ય કિપલાણીએ પક્ષ છોડવાનો નિર્ણય જે સમયે કર્યો તે સમય સંબંધ માં આચાર્ય વ્યક્ત કરે છે.

હેલ્લી બેઠકમાં તે—
 લોકસભાની હેલ્લી બેઠકમાં ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજનાના અરડા પરની ચર્ચા વેળા તેમજ આસામમાંના બાધકીય તોફાનો વિષેની ચર્ચા વેળા પક્ષ સાથે ના તેમના મતનેદો જાહેર રીતે બહાર આગ્યા.

ટીકા કરી ત્યારે—
 ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજનાના અરડા પરની ચર્ચા વેળા અશોક મહેતાના દ્રષ્ટિબિંદુથી તેઓ જુદા પડ્યા હતા અને આસામના તોફાનો વિષેની ચર્ચા વેળા તેમણે તેમના પક્ષના કેટલાક સભ્યો સામે પણ ટીકા કરી હતી. આસામનાં તોફાનો વિષેની તેમની કેટલીક ટીકાને આસામના તેમના પક્ષના એક સાથીદારે ધન્કાર કર્યો હતો

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ
 નવ નવનાં નાયલન, રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, સીઓ બાળકો અને પુરૂષો માટે શ્રેષ્ઠ નવના હલન ગર્સી, પુલોવર, ધારકીનસ અને બચ્ચાઓ માટે—જીડીજ, બીબસ, બ્લેન્કેટસ, શોલ્સ; નેપકીનસ વિગેરે.
 ફરેક નવના માલ માટે તપાસ કરવા ભલામણ.
 ૩૩ વેરટ સ્ટ્રીટ, બોહાનીસબર્ગ.
 ફોન : ૮૩૫-૬૭૮૬ — બોક્સ ૧૫૪૯.

ગુજરાતી રેકોર્ડ્સ
 હિંદુસ્તાનમાં અનેલી ગુજરાતી રેકોર્ડો, હવે અમારે ત્યાં મળે છે.
 ૨૦ રેકોર્ડોનું બોક્સ કેવળ શી. ૩૦-૦. રેકોર્ડોમાં લજનો, નાટકો, ગરબો વિગેરેના સંગ્રહ છે. હિંદના "સેલેસ્ટ હિટ" ૨/૬ માં જુદી મળી શકશે.
 આવો તક અને લાભ ફરીથી મળશે નહિ. પેકીંગ મફત—પોસ્ટેજ મોકલશે—સી.એ.ડી.ના ઓર્ડરો અમે લઈએ છીએ.
નેશનલ રેકોર્ડ્સ કંપની
 શાપ ૨. અજમેરી આરકેઈડ, ઓફ ૧૪૪ એ. ૩ સ્ટ્રીટ, પો. બો. બોક્સ ૧૫૭૮, — હરબન.

હિંદના સમાચારો

તા. ૪-૧૦-૧૯૬૦.

નવી રાજધાનીમાં વિક્ષેપ

ગુજરાતની નવી રાજધાની નવાં ખાંધવામાં આવનાર હતી ત્યાં જમીન માં તેલ હોવાનો તેલ નિષ્ણતાએ અભિપ્રાય આપ્યો છે તેથી ત્યાં રાજધાની ન ખાંધવી એવી વિનંતી કેન્દ્ર સરકારે ગુજરાત સરકારને કરી છે. તેથી નવેસરથી રાજધાનીનો પ્રશ્ન સરકાર વિચારનાર છે. આથી ફરીથી અમદાવાદમાં અને તેની આસપાસની જમીનો પર સદા શરૂ થયા છે. એવી વાત બહાર આવી છે કે જો વડોદરાને રાજધાની બનાવવામાં આવે તો લક્ષ્મી વિલાસ મહેલ અને તેનું કમ્પાઉન્ડ એ જ કિંમત લઈને સરકારને આપવા મહારાજ તથા સરકાર છે. ફરીથી રાજધાનીના પ્રશ્ન પર ખેંચતાણ શરૂ થઈ છે. કેટલાકે એવી સૂચના કરી છે કે કોઇ બંદર હોય તેવી જગ્યાએ રાજધાની ખાંધવી જોઈએ.

પોટરી ઉદ્યોગ બંધ

મલસાની તળીના કારણે સોરાષ્ટ્રના પોટરી ઉદ્યોગ પર આક્રમક ઉતરી છે. સાત કારખાનાંમાંથી ચોરવાડ, ભમનમર, અને વઝીરખાનાં કારખાનાં બંધ થતાં એક હજાર કામદારો બેકારી અવસથામાં રહ્યા છે. જ્યારે વાંકાનેર, મોરબી, ધાંગકા અને યાતના કારખાનાં બંધ થવાની નોટીસ મોકાઈ ગઈ છે. તેથી ખીજા ૧૬૦૦ કામદારો, પેર આક્રમક ઉતરી. આ એક સુંદર ઉદ્યોગ છે જેને બંધાવવા પોટરી સાથે દરિયાઈ કરે તેવો ખાલ નીકળે છે.

ગુજરાતમાં રેડીયો સ્ટેશનો

ભારત સરકાર તરફથી નવા રેડીયો સ્ટેશનો ખોલવામાં આવનાર છે. ગુજરાતમાં હાલ રાજકોટ, અમદાવાદ અને વડોદરા ખાતે રેડીયો સ્ટેશનો છે. તેમાં બે મથકની વધારો કરવાની માગણી ચાલી રહી છે. ઉત્તર ગુજરાતમાં હાલ રાજકોટ, અમદાવાદ અને વડોદરા ખાતે રેડીયો સ્ટેશનો છે. તેમાં બે મથકની વધારો કરવાની માગણી ચાલી રહી છે. ઉત્તર ગુજરાતમાં પાટણ ખાતે, અને દક્ષિણ ગુજરાતમાં સુરત ખાતે એમ બે નવાં રેડીયો સ્ટેશન ખોલવા જોઈએ.

રાજઘાટ પર સ્મારક

રાજઘાટ પર દિલ્હીમાં મહાત્મા ગાંધીજીનું સ્મારક ખાંધવાનો અંદાજ ખર્ચ રૂ. ૫૫ લાખ ૨૪ હજાર આંક વામાં આવ્યો છે. પ્રથમ તબક્કે ૪૪ લાખ ખર્ચવામાં આવશે. ત્યાર પછી ખીજા તબક્કે બાકીની રકમ ખર્ચશે, કામકાજની શરૂઆત થઈ ગઈ છે.

રસાયનિક ઉત્પાદન

એડા હલ્લામાં ધર્મજી આમમાં તમાકુ અને તમાકુના કચરામાંથી નીકોટીન સલ્ફેટ નામની બેંગ્લાદેશ દવા બનાવવાનું કાયસ-સ ગેસર્સ ધીર-બાઈ પરલની કંપનીને મળ્યું છે. હાલ માં એ દવા પરદેશથી આયાત થાય છે. ૧૯૬૧માં એ કારખાનું દવા બનાવતું થઈ જશે. તે એક દીવસમાં ૮ કલાકમાં ૧ ટન તમાકુ ના કચરામાંથી ૩૦૦ થી ૪૦૦ રતલ નીકોટીન સલ્ફેટનું ઉત્પાદન નીકોટીન કાઢી લીધા પછી જે કચરો રહે તે ખાતર માં ઉપયોગી થશે.

ટાગોર નેશનલ ધિયેટર

ટાગોર શતાબ્દિ પ્રસંગે રાષ્ટ્રમાં કેટલાક નેશનલ ધિયેટર ખાંધવામાં આવનાર છે. તે તેમાંનું એક જે ગુજરાતને ફાળે આવે તે વડોદરામાં બંધાવું જોઈએ એવી મતબબતો એક પત્ર વડોદરાના મહારાજ કલેક્ટરશ્રીકરણ માયકવાડે ડો. હજારાજ મહેતા પર લખ્યો છે. ગુજરાતના આ એક સાંસ્કૃતિક કલાધામમાં આજુ ધિયેટર બંધાય તે ભારત સરકારના વૈજ્ઞાનિક સંશોધન ખાતાના પ્રધાન ડો. હુમાયન કબીરને વાંધો નથી એવું પણ જાણવા મળ્યું છે.

સુરત હલ્લામાં નવા રસ્તા

ગુજરાત સરકારે સુરત હલ્લામાં નવા રસ્તા કરવાનું અંદાજપત્રમાં જાહેર કર્યું છે તેમાં એક નવા રસ્તાથી આટ ઝોનને રસ્તા અડી બાબના ખર્ચ પાછો કરવાનું પણ ઠરાવ્યું છે. તે ઉપરાંત સામણ ઝોનપાડ અને કતારમામ-સુરતના રસ્તાઓ પણ થશે. **ભાવનગર કેબ્રિસ આધિવેશન** ભાવનગરમાં મળનાર કેબ્રિસ અધિવેશનના કાર્યક્રમની રૂપરેખા હવે તૈયાર થઈ ગઈ છે. ૨૬મી ડીસેમ્બરે પ્રાંતોલોમ અને ખાડી પ્રદર્શનની ઉદ્ઘાટન ક્રિયા થશે. ખીજા બંધુ-આરીએ કેબ્રિસ પ્રમુખ સંહાને રેડી ભાવનગર પધારશે. તેમનું ઉમળકા બધું સ્વાગત થશે અને સરકારે તેમને ફેરવવામાં આવશે. ત્રીજાએ વડાપ્રધાન નહેરુ ભાવનગર પધારશે. ચાર પછી બે દિવસ કેબ્રિસ કાર્યાલયની ની બેઠક મળશે. ૫-૬ ના રોજ નિવવિચારણી સભા મળશે. તા. ૭-૮ ના રોજ ખુલ્લું અધિવેશન મળશે. અભ્યાર-સુધીમાં ૭૦૦૦ સ્વાગત સભ્યો નોંધાય સુધ્યા છે. ૧૬ જોડી બજા નોંધેલા ખાડામાં બેસાડી કેબ્રિસ પ્રમુખનું સરકાર કાઢવામાં આવશે.

તમારું લવાજમ હજુ બાકી છે ?

જો બાકી હોય તો આજે જ મોકલી આપો! લખા બાઇ મેનોના લવાજમો આવી ગયાં છે, તેનાથી અભ્યાર સુધી તો હમણે જાડું જેમ તેમ મળ્યું છે, પરંતુ આપનાં જેવા જે થોડા બાકી રહી ગયા હોય છે, તેઓ જો હવે જલદી નહિ મોકલશે તો હમારી સ્થિતિ કંદેહી થઈ જશે.

છાપા માટે કામળ, સાહી, સ્ટેમ્પ અને કામ કરનારાઓના પમારો એ બધું દર મહીને મુકવવાનું હોય છે અને હવે સીલક કથી રહી નથી! શું થાય? ખીજે કોઇ છલાજ રહી નથી, માટે જ આપને આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે, આજે જ તમારું લવાજમ મોકલી આપો અને હમારી સુરક્ષેલી દુર કરો.

આ દેશમાં મહાત્મા ગાંધીજીના સ્વલ અધિસા, સમાનતા, સ્વતંત્રતા, વિગેરેના અશુભોલ સંદેશા આંજના અર્થાત વખતમાં, એમના જ પ્રિય પત્ર 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' મારફતે ઘેરે ઘેરે પહેંચતા રહે તે માટે લખા બાઇ મેનો, દર વખતે શરૂઆતમાં જ પોતાના અને મીત્રોના લવાજમો આમળથી મોકલી આપી પૂ. બાપુ પ્રત્યેનાં સાર્યા પ્રેમ અને લાગણી બતાવી રહ્યાં છે, અને એ રીતે પૂ. બાપુનું આ દેશમાં શરૂ કરેલું અને અખંડ રીતે ચાલુ રહેલું આ નિરવાર્થ માનવસેવાના કાર્યમાં સુંદર મદદ કરી રહ્યાં છે.

માટે તમે પણ આજથી નિકળ જ કરી નાખો અને વરસની શરૂઆત માં જ લવાજમ મોકલી દઈને હમારા કાર્યને સહેલું અને સરળ કરી આપો કે જેથી પુરા ઉત્સાહથી હમે પણ પૂ. બાપુનો આ દેશના સેવાયત્ત બંન-કલાણુ માટે ચાલુ રાખી શકીએ.

આશા છે હવે પછી ઢીલ નહિ કરશે કારણકે, આપની સહેજ આમળથી આવાં કીમતી લોકલીતકારી કાર્યને લઈ જ બંધ પડે છે.

"બ્યવસ્થાપકો"

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

ટાંગાનીકામાં ન્યેરેરે સરકારનું પ્રધાન મંડળ

ટાંગાનીકામાં ધારાસભાની ચમેલી સુટણીમાં ૭૧ બેઠકોમાંથી ૭૦ બેઠકો ટાળુને મળ્યા છે. કેમનવેશ્યમાં એક જ પાર્ટીને આટલી સામટી બેઠકો મળ્યાનો આ પહેલો જ દાખલો કહેવાય છે. ટાંગાનીકાની પહેલી લોકપ્રતિનિધિ ત્વાળી સરકાર હવે સત્તા પર આવે છે. આ સરકારના વડા પ્રધાન તરીકે ટાળુના મોવડી મી. ન્યેરેરે નીમાયા છે. નવી સરકારના પ્રધાનોનો સોમન-બીધી દારસલામમાં સરકારી મહેલમાં થયો હતો.

પાવર વર્કસ અને વ્યવહાર ખાતા ના પ્રધાન મી. એ. એચ. જ્વાલ. જેતીબાડી અને સહકારી ખાતાના પ્રધાન મી. એમ. આની. બાપાર ઉલોમ પ્રધાન મી. રવાઇ. કેળવણી પ્રધાન મી. કેમોમોના. રથાનીક સરકાર અને કાઉન્સિલના મી. કીવાલા; આ પ્રમાણે પ્રધાનો નીમાયા છે. મી. ન્યેરેરે વડા પ્રધાન ઉપરાંત ધારાસભાના સરકારી મોવડી પણ રહેશે.

ટાંગાનીકાના ડેપુટી ગવર્નર તરીકે સીદ સેકેટરી મી. જોન ફલેચર કક્ની નીમણુંકને રાષ્ટ્રીએ બહાલી આપી છે. ટાંગાનીકાની નવી સરકારમાં વડા પ્રધાન તરીકે મી. ન્યેરેરે, 'સિટારની જનરલ-મી. ને. એસ. આર. કોલ' નાણાં પ્રધાન મી. એરનેસ્ટ વેઝી. ઈન્દ્રમેશન ખાતાના પ્રધાન મી. એમ. ને. ડેવીસ. 'લેન્ડ, સરવે અને વોટર ખાતાના પ્રધાન સીદ કુડીકીયા. લેવર અને હેલ્થના પ્રધાન મી. ધસેસન. યુદ્ધ-મંત્રી મી. સી. જી. કદામા.

દારેસાલમ હવે શહેર બનવું જોઈએ

દારેસાલમનો દરજ્જો વધારી હવે તેને શહેર બનાવવું જોઈએ એવી માગણી દારેસલામની કાઉન્સિલની જનરલ પરપઝીઝ કમીટીએ કરતાં આ દરખાસ્તને કાઉન્સિલે વધાવી લીધી છે અને દારેસલામના નગરપતિ કાઉન્સિલ કે. એ. આવેલીએ જણાવ્યું છે કે તાજ પાસે હવે આ માટે અરજી પેશ કરવી જોઈએ અને દારેસલામને શહેરને દરજ્જો મળવો જ જોઈએ.

વિવિધ વર્તમાન

વિમાન વેગે ફોહનારી રૂનો
 ચોરો-લેનિનમ્મ્મ "રેડ ચોરો"
 એક્સપ્રેસ ટ્રેન આપત્ત ઝડપી છે.
 છતાં વિમાન એનાથી દસ ગણી ઝડપે
 ભય છે. ધરતી પરની ગાડીઓ માટે
 વિમાનની બરોબરી કરવી અશક્ય છે.
 પરંતુ અહર આલતી-લટકતી રેલવેનું
 ભાવિ કલ્પ 'ઉલ્લુ' છે. ટ્રેલોગોએ
 મતાબ્ધું છે કે અહર એક પાટા પર
 ચાલતુ કીડલ લોલોમોટીવ એન્જીન કલાક
 ના ૪૦૦ કિલોમીટર એટલે કે ૨૫૦
 માઇલની ઝડપ પકડી શકે છે. આ
 ઝડપ ધણાંબરાં પોસ્ટન એન્જીનવાળા
 વિમાનોની ઝડપ કરતાં વધુ છે. એટલું
 જ નહિ પણ નિષ્ણતો કહે છે કે
 અહર આલતી રેલવેના નેટ એન્જીનો
 કલાકના ૮૦૦ કિલોમીટર પણ છેડી
 શકશે. ધણાં દેશોમાં અહર આલતી
 રેલવે બંધાવા લાગી છે. ચાલુ રેલવે
 ને પાટા પર ચાલે છે ત્યારે અહર
 આલતી રેલવે એકજ પાટા પર ચાલે
 છે. તેના ઝપા પર પેડાં હોય છે અને
 તે જમીનથી ૨૦ થી ૩૦ મીટર ઉંચી
 રહે છે. વળનમાં દલકી અને ઝડપી
 ગાડીઓ થોડાં વખતમાં ચોરો અને
 તેનાં પરંજો વચ્ચે દોડાડાં લાગશે.
 આ ગાડીઓ કલાકના ૧૬૦ કીલો-
 મીટરની ઝડપે દોડશે. ભવિષ્યમાં
 ચોરો અને કાળા સમુદ્રનાં બંદરોને
 જોડતી અહર રેલવે નાંખવામાં આવ-
 નાર છે, નેતા પરની ગાડીઓ વિમાન
 ની સાથે દરીદ્રાષ્ટ કરશે.

જાપાને ઇંગ્લંડમાં ઉલોગો
શરૂ કર્યા
 આફ્રીકા અને બીજી બનરો સર
 કરવી હોય તેા ઘોટનમાં ઉલોગો
 રચાવવા એમ જાપાને સમજાયું છે
 તેથી તેના ઉલોગવર્તમાને આ-આનુષ્ઠ
 ને રચણ આપવાના પહેલા પમલા-
 તરીકે આપરલેડના સતિન બંદરમાં
 ટ્રાનઝીટર રેડીઓની ફેક્ટરી નાખવાની
 શરૂઆત કરી છે.
 આ કંપનીનું નામ છે સોની ટ્રાન્સ-
 પોરેશન. તે કંપનીએ ધણીજ હિલ
 આલવાળા એરોડોમની નજીકમાં અડી
 સો એકરની જગ્યામાં ફેક્ટરી બાંધ-
 વાની શરૂઆત કરી છે.

જાપાનીઝ કંપનીને એવે દાન છે
 કે પરદેશીએ આ જગ્યાએ કાચો માલ
 મુટ્ટી આપ્યા વમર મોકલી શકે.
 ત્યાર પછી માલ તથ્યાર થઈ ભય
 એટલે રહેલનથી તેની નીકાસ કરવી.
 વધુમાં આ કંપની દરેક રેડીઓ
 ઉપર "મેઇડ ઇન આપરલેડ" નામનું
 લેખક મારશે અને તેથી તે જ્યાં જ્યાં
 જાપાનીઝ માલની આયાત ઉપર પ્રતી
 બંધ છે ત્યાં આ માલ મોકલી શકશે.
 કંપનીના મેનેજર શી. આઈડા
 સુઝુકીએ કહ્યું છે કે અમારી નજર

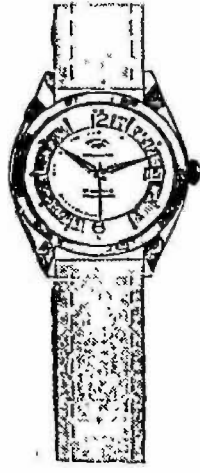
આફ્રીકન બનર ઉપર છે જ્યાં અમારા
 પ્રોડક્શનનો ૬૦ ટકા નેટલો જામ
 મોકલી શકશું.
 આ જાપાનીઝ કંપની શરૂઆત નાના
 પાયા ઉપર કરશે. ૧૬ થી ૨૦ વરસની
 ઉંમરના ૧૦ છોકરા અને છ છોકરી-
 ઝોને તાલીમ આપવાનું કામ બે
 જાપાનીઝો કરી રહ્યા છે. શરૂઆતમાં
 તે દર મહિને ૩૦૦૦ ટ્રાંઝીટર સેટ્સ
 બનાવશે, વરસની આખરમાં ૧૦,૦૦૦
 બનાવશે અને પછીથી ૨૦,૦૦૦
 બનાવશે

શ્રી જશુ પટેલ હવે ટેસ્ટ
મેચોમાં રમશે નહિ
 નાથરોળી : ભારતથી આવેલ મુજ-
 રાત ક્રીકેટ એસોસીએશનની ડીમના
 ડેપુટી અને ભારતના વિખ્યાત બોલર
 શ્રી જશુ પટેલ તરફથી જાહેર કરવામાં
 આવ્યું છે કે તેઓ ટેસ્ટ ક્રીકેટમાંથી
 ગેટાવર થતા હોઇ હવેથી તેઓ ટાઇ
 ટેસ્ટ ક્રીકેટમાં રમશે નહિ. કહેવાય છે
 કે શ્રી જશુ પટેલ સુલ્લભની એક પેઢી
 માં એક્સમેન-તરીકે કામ કરે છે. તે
 પેઢીના કામકાજ અંગેની તેમની જવાબ
 દારીઓને કારણે તેમને આ રીતે ટેસ્ટ
 ક્રીકેટમાંથી નિવૃત્ત થયું પડે છે, તે
 છતાં તેઓ જશુવે છે કે રણજીત
 ટ્રોફી ક્રીકેટમાં તેમની જે પહોંચી
 થશે તેા એ મેચમાં તેઓ મુજરાત
 તરફથી રમવાનું ચાલુ રાખશે

સુખાઈમાં ટ્રેક્ટરનું કારખાનું
 દર્ડસરીલ્ડ, ડેવીડ બાઉન ટ્રેક્ટર
 કંપનીએ આજે એવી જાહેરાત કરી
 હતી કે હોંદમાં વધુ ઘોડીશ ટ્રેક્ટરો
 ઉત્પન કરવામાં આવશે.
 ૧૯૫૯માં ૧૪ હોર્સ પાવર્સના વરસ
 દહાડે ૧૨૫૦ ટ્રેક્ટર્સ બનાવવા માટેનું
 લાયસન્સ અપાયું હતું કે તે હવે ત્રણ
 ગણું કરાયું છે અને હવે તે ૩૫ અને
 ૪૨ હોર્સ પાવરના ટ્રેક્ટર બનાવવાનું
 સુચવાયું છે. આ માટે સુખાઈ નજીક
 એક કારખાનું બંધાશે અને ડેવીડ
 બાઉન અને હોંદી વિરતક મહીન્દ્ર
 એન્ડ મહીન્દ્ર કંપની સાથેની એક
 કંપની રચાઇ છે.

ના. આગાખાન પુર્વ આફ્રિકા
માં અખખારો શરૂ કરવા
વિચારે છે
 ના. આગાખાન પુર આફ્રીકામાં
 કેનીયા, યુમાન્ડા અને ટાંઝાનીકામાં
 વર્તમાન પત્રોની હારમાળા શરૂ કરવાનું
 વીચારી રહ્યા હોવાનું સંખ્યાય છે.
 પુર્વ આફ્રીકામાં રહેતા તેમના હબરો
 અનુયાયીઓ વર્તમાનપત્રો હારા એક
 એક સાથે સંકળાયેલા રહે એવે એક
 હેતુ પણ આ પાછળ રહેલો છે. જોહા-
 નીસબર્ગમાં મળતા સમાચાર મુજબ
 ના. આગાખાન ડેનડાના અખખારી
 આલમના જાણીતા ઉલોગવર્ત શ્રી રોશ
 શેમ્પસનની આગીદારીમાં આ કાર્ય
 ઉપારે તેવો સંજવ છે.

શુભ પ્રસંગો માટે ભેટ !
શ્રીઓ અને પુરૂષો માટે
ઘડીયાળ !
 ૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલિનાં
 એટામેટીક કલેન્ડર.
 * રોમર
 * શારી
 * લેડો
 * રૂસર
વિગેરે દરેક જાતનાં ઘડિયાળ.

ઉપરાંત પુરૂષોના શર્ટ સુટ, પાયજમા વિ.
 તેમજ બાળકોનાં કપડાં.
હોલસેલ ભાવે મળશે
 બોક્સ ૫૬૮૮, ફોન : ૮૩૫-૨૬૦૧.
વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.
 ૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ખાસ હરખારત : હિંદની અગરબત્તી
(વહાણમાં આવેલો તાજો માલ)
હોલસેલ વેપારી ભાવે

નજી શુભાળ ૩ તેલા ૩૭-૬ ડબલ	સુગંધ રાણી	૫ ,, ૩૩-૦ ડબલ
(પાતળી અને ભડી લાકડીમાં મળશે)	"	૨૬ ,, ૧૮-૦ "
ગેટવે એક ઈન્ડિય ૩ તેલા ૪૫-૦ ડબલ	"	૧ ,, ૮-૦ "
" " " ૬ " ૬૦-૦ "	"	૧ ,, ૪-૦ "
અમેલી ... ૨ " ૧૮-૦ "	લતા મંગેરાકર	૬ " ૪-૦ "
" " " ૬ " ૬-૦ "	ચંદન ૫૫ ૧૬ લાકડીનો ટબ્બો	૩-૦ "

એડર સાથે રોકડ — હરખન માટેના ભાવો.
 હમારી ખાસ અસલી ખાસમતીના ચોખા પણ છે
 ખાસમતી ચોખા શી. ૧-૦ રતલ.
 (એછામાં એછા ૧૦૦ રતલ મળશે)
 અમે નીચેની વસ્તુઓ ઇમ્પોર્ટ કરીએ છીએ. માલ
 સારો અને કીશયત ભાવે મળશે.
અમારા પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો :—
 દરેક જાતના ઇન્ડિયન ટાઇ, મશાલા અને કરીયાણું, સોપારી
 બદામ, આમલી, આખા નાળીયેર અને દરેક જાતના
 ઇમ્પોર્ટડ ચોખા.

K. HARIBHAI & SONS
 (PTY) LTD.
 Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants.
 81, Victoria Street, — P.O. Box 2156 — Durban.
 Telegraphic Add. "BHAISONS"

વાર્તા ચાલુ

દેડ અને દયા

(૬) ૬૯

તે વઢાણ પર રડતો અને કાંપતો બનેલો હતો, પરંતુ ન્યારે મુકત થઈ ઉતર્યો, ત્યારે તેનું દિલ પતથરનું બની ચૂકું હતું. અખત મુસ્લોલીઓના આ લાંબા અરસામાં તેના જડ અંતઃકરણમાં પણ વિચારો ઉત્પન્ન થયા હતાં. તે ચોરી ન કરતે તો કંઈ પણ બગડતે નહોતું. તે માળકો થોડાં દિવસ વધુ જીવ્યા રહ્યા હોત. તે ચોરીના કારણે બાળકોની જે ખરાબ હાલત થઈ તે તો નહીં બનતે. પરંતુ તે પુણ મજૂરી કરવા માટે તૈયાર હતો, છતાં પણ તેને પૂરું કામ મા પેટ ભરીને ખાવાનું શા માટે મળતું ન હતું? ખેર! એ પશુ ઠીક છે! પરંતુ ન્યારે તે પકડાય અથો અને તેણે પોતાનો યુનો. કબુલ કર્યો, છતાં પણ તેને જે સળ આપવા માં આવી હતી, તે શું જરૂરતથી વધારે અને બેહુદી ન હતી? સળમાં યુનેમારના યુનાના મુકાબલામાં જે અધિકતા હતી, શું તે પશુ એક મોરો યુનો નથી થયો? તે મોરો યુને, કરવાવાળો સમાજ જ હવે યુન યુનેમાર પાસેથી ન્યાય પામવાને પાત્ર બની અથો હતો. જન વાલજન મોટો યુનો કરવાવાળા સમાજનો ન્યાય ઠીક રીતે કર્યો. તેણે સમાજને કડી સળ કરી, અને તે સળ હતી સમાજ પ્રત્યે શિક્ષકારની. તેણે એવો ફેસલો કર્યો કે મેં સમાજનું ને તુકશાન કર્યું હતું, તેની તુકશાનમાં સમાજને માંહે વધારે તુકશાન કર્યું છે, એથી તે તુકશાનની કિંમત બરાવવાને મારો અધિકાર છે.

તેના મૈનની આ વિરૂતિનું ચિત્ર એ ચતી વખતે તેના શરીરની એક પ્રુખીને બહુનું ન બેઠ્યું. તેના શરીર માં અપાર બધ હતું. તે ઘણી વાર મોટી વળનદાર ચિત્રે તદન અદર ઉંચકી લેતો હતો. આથી તેના ચિત્રે એ તેનું નામ "દુમ કલાક" રાખ્યું હતું તેની અપજતા તો તેના બળને પશુ ઢરાવતી હતી. વઢાણના ઠેઠીએ જે હમેશા નાસવાની તરફીએ શોધતા રહેતાં, તેઓ પોતાના શરીરના રનાણુ ઝોને એક આસ પ્રકારની કસરતથી તૈયાર કરે છે. સીધી લાકડીપર એક ખીસખોલીની જેમ ચઢી જવું મા જરા પશુ કાંક પમ ટેકવવાની જ્યા હોય તો તેના આધાર પર ઉભા રહેવું, એ તે: જન વાલજન માટે ખેલ હતો. દિવાલને પ્રુણે હોય, તો ખરબચડાં પતથરો પર પોતાની કમર, કાણી અને છુટી ટેકી-ટેકીને તે ત્રય-ત્રય માળ સુધી એટલી જલ્દીથી ચઢી જતો હતો, બાણે તેણે જાદુ કર્યું હોય.

આમણીસ વરસ પછી તેના નામની સાથે "તું મુકત છે" એ શબ્દો ન્યારે

તેણે સાંભળ્યાં તો એ વાત તેને પહેલાં તો અસંભવિત બની લાગી. એકદમ તેના શૂન્ય ચિત્રમાં જીવનનો પ્રકાશ ચમકી અથો. પરંતુ પીળા પરવાના સાથેનું જીવન કેવું હોય છે, તેનો પરિચય પશુ તેને તરતજ મળી અથો. તેણે હિસાબ કર્યો હતો કે ૧૯ વરસ માં મજૂરીના ઝોલામાં ઝાઝા દરના હિસાબથી પશુ તેનું મહેનતાનું ૧૭૨ કાન્કે હોતું બેઠ્યું, પરંતુ અમે તેમ હિસાબ કરી તેના હાથમાં ૧૦૯ કાન્કે અને ૧૫ સૂ મુકવામાં આવ્યા. જન વાલજન આનું કારણ સમજી ન શક્યો. તેને વિશ્વાસ થઈ અથો કે તેને છુટવામાં આવ્યો છે.

છુટયા પછી બીજો દિવસે આ. મામ માં શરાબ ખનાવવાના એક કારખાના ની પાસે તેણે માથુએને પિઆં ઉતારતાં બેઠાં. તે પશુ કારખાનાના માલિકને પૂછી મજૂરી કરવા લાગ્યો. તેનું કામ અને કુશળતાથી માલિક બહુજ ગુશ થયો. પરંતુ કામ ચાલી રહ્યું હતું લારે લાંથી પસાર થનારો એક સિપાઈએ તેને બેઠો. તેણે તરત તેનો પરવાનો બેવા માંગ્યો, અને તેને તરતજ પોતાનો પીળો પરવાનો ખતાવેવા ધડ્યો. ન્યારે સાંજે જન વાલજન પોતાની મજૂરીના પૈસા માંગવા અથો લારે માલિકે ૭૦ સૂના બદલમાં તેને ૧૫ સૂ આપ્યાં. જન વાલજને વિરોધ કર્યો લારે તેણે તુરજતાથી કહ્યું, "બા, બા, તારે માટે આટલાં બસ છે." જન વાલજન રક્કક કરવા લાગ્યો, લારે તેણે કહ્યું, "શું તારે ફરી જેલ જવું છે?"

આ વખત પશુ તેને લાગ્યું કે તે છુટાઈ રહ્યો છે. આ રીતે સરકાર અને પ્રાન બનેએ તેને છુટવાના અધિકાર સીધો હતો. કેમથી તે છુટ્યો પરંતુ તેને આનાથી લાગ્યું કે તેની સળ પુરી ન હતી થઈ! દરેક માણસ હવે બની શકે તેટલી સળ તેને આપવા માટે તૈયાર હતો! ઠીં ના પાદરીના લાં પહેલી વાર તેને નવો અતુભવ થયો. પરંતુ તેને તે હજી માની શકતો ન હતો.

[ખતરનાક સમજતાં પુરાના ઠેઠીને તેની સળ પુરી થતાં, ઊડતી વખતે એક પીળો પરવાનો આપવામાં આવે છે. તેમાં તે ઠેઠીનું વર્ણન હોય છે. એ પરવાનો ન્યાં ન્યાં તે નાથ છે. સાંના થાણામાં ખતાવીને જ તે ગામમાં ફાખલ થઈ શકે છે.]

(૭)

દીવાઓનો ચોર

ઠુષળના ઘડીયાળમાં જે વાગ્યા અને જન વાલજન જાગી ગયો. તેને જે ખિરતરો આપવામાં આવ્યો હતો તે

નરમ હતો એથી કદવ્ય તેની ઉંઘમાં ખસેલ પડી હશે. ચાર કલાકની માદ નિદ્રાથી તેનો યાક ઉતરી અથો હતો. તેણે આંખ ખોલીને અંધારામાં ચારો તરફ નજર કરી અને ફરીથી સૂવાનો વિચાર કર્યો. પરંતુ જુની સ્મૃતિએ અને વિચારો તેના મગજમાં ફેરા ખાવા લાગ્યાં. તે બધામાં એક નવો વિચાર વારંવાર તેના મનમાં ઉઠતો હતો અને તે બીજા વિચારોને હઠાવતો રહેતો હતો. રાતના ન્યારે તે સૂવા અથો ત્યારે 'ખિશપના સૂવાના ઝોરામાં તેણે જેમણેધર ઘસીને' અલમારીમાં ચાંદીના કાંટા અને અમચાં મૂકતા બેઠો હતો. તેમાં કહણો જેવો પીરસવાનો મોટો અમચો હતો. તેની કિંમત ૨૦૦ કાન્કની પાસે પાસે હશે, યાને ૧૯ સાલમાં તેણે જેટલી રકમ કમાણી કરી હતી, તેનાથી લગભગ તે બમણી હતી.

આ રીતના વિચારોના ચક્રકરમાં તે એક કલાક સુધી પાણું બદલતો રહ્યો. ત્રણ વાગે તે એકદમ બેઠો થઈ અથો અને વિચારોના ધુનમાં ઉભો પશુ યઈ અથો. આ રીતે સનાર સુધી તે ઉભો રહેતે, પરંતુ એટલામાં અડધા કલાક નો ટોરો થયો, જેમ કે તે કહેતો હોય કે 'ચાલ કામ પર લાગી જા!' તેણે બેઠું કે આપું ઘર ચાંત હતું. પગમાંથી બેઠા કાંઠીને પંખપર ચાલી ને તે ખારીની પાસે અથો. બહાર બેઠું તો અંધારી રાત દેખાઈ અને ચાંદીની નો આજો પ્રકાશ.

પોતાનો ડંડો અને થેલો લઈ, શાસ રોડી તે બહુજ ધીમે ધીમે ખિશપના ઝોરામાં દરવાજા તરફ અથો. દરવાજાને અડધો ખુલ્લો હતો, ખિશપે તે બંધ

કર્યો ન હતો. ઝોરામાં સંપૂર્ણ ચાંતિ હતી. ખુશમાં ખિશપના ખિરતરની તરફથી ખિશપની માદ નિદ્રામાં સૂવાનો અવાજ આંતી રહ્યો હતો.

એકદમ તે રેકાયો પોતાનો અંદાજો પહેલાં તે ખિરતરની પાસે આવી અથો હતો. તેજ વખતે વાદળમાં આવેલો ચાંક ખુશા આકાશમાં આવ્યો અને ઉપરની ખારીમાંથી આવતા ચંદ્રમુ ફિરજોથી ખિશપનો ચાંત અને મોઢાનું દરખ તેણે ચારી રીતે તેના મોઢા પર સંતોષ, શ્રદ્ધા કલાખતું શીતળ તેજ હવાઈ રહ્યું.

બળ દેખાઈ દેલી આ સુખાકૃતિની તરફ જન વાલજનનું ધ્યાન ગયા વખરે ન રહ્યું. તેના જીવનમાં એવું દર્શન કદી થયું ન હતું. તેના મનમાં વિરોધી દત્તિઓની વચ્ચે સંચામ થવા લાગ્યો. ખિશપનું માથું ફેડી નાંખુ મા છુટને પર પડી તેના હાથની અંબળાઓને સુખન કર્યું—આ બંને વિચારોના સંઘર્ષમાં અચાનક તેણે એક હાથથી પોતાના માથાનો ટોપો ઉતારી લીધો. પરંતુ ફરીથી એકદમ ખિશપની તરફથી નજર ફેરવી તે અલમારીની પાસે અથો. તાળામાં જ કુચી હતી. તેણે તરત અલમારી ખોલીને ચાંદીનાં અમચાં ની ટોપલી ઉઠાવી. પછી જલ્દીથી પોતાના ખિરતરની પાસે આવી તેણે ટોપલીમાંથી અમચાં વિગેરે કાઢી પોતા ના અજવામાં નાંખ્યાં. ટોપલી ખારી-માંથી બહાર ફેંકી દીધી. પોતે ખાગમાં થી થઈ દીવાલની તરફ ડોડ્યો. શેરની જેમ હવાંખ મારીને તેને કુદી અથો અને નાંઠો.

(અધુરું)

સત્ય હકીકત

મરાઠી માસીક કિલોરકરમાં સૌ કુટુમ આખરે "એ મહાન કેમ પુ?" એ મથાળા નીચે એક સલ લટના લખે છે. તેઓ લખે છે કે એકવાર દિલ્હીમાં તેઓ બપોરના નાટક જેવા મથા હતા સાથે ત્રણ ચાર બહેન પહોંચી પશુ હતી. એક બહેનપણી પોતાની કાર લાવી હતી. નાટકને અખરવચ્ચે સખત વરસાદ પડ્યો શર થયો. પૂર્ણ થતાં અમે બહાર પડયા અને બેઠું કે ચારે બાણુ રસ્તામાં પાણીજ પાણી થયા હતાં અને વરસાદ હજી ચાલુજ હતો, જેમ તેમ કરી અમે મોટરમાં મોડા. મોટર "ત્રણ સૂતિ" રસ્તાપર આવી અને લાં ખુબ પાણી બેચું થયું હતું તેવું બરાબર ધ્યાન ન રાખતાં મારી બેનપણીએ અમાં મોટર હાંકી, પાણી ઇંજનમાં બરાણું અને રસ્તા વચ્ચે મોટર ઉભી રહી અઈ પછી કેમે ચાલે નહીં.

વરસાદ પડી રહ્યો હતો અને અમે મુંઝાતાં હતાં. ઘણી કારો ત્યાંથી પસાર થઈ. અમે મદદ માટે સીમનલ ક્યાં પશુ એક પશુ કાર ઉભી ન રહી. વરસાદમાં પારકી પીડા કોણુ માંચે બહેરે? આમ ૧ કલાક પસાર થયો. ત્યાં એક મોટર ઉભી રહી 'મોટર બગાડી અઈ છે શું?' એમ હિંદીમાં પૂછાયું અમે તે બાણું બેચુ અને અમને આશ્ચય થયું. આપણા વડા પ્રધાન નહેરુ અમને પૂછી રહ્યા હતાં.

તેઓએ હસીને તેમની કારમાં અમને આવી જવા કહ્યું અને પોતાને બંગલે લઈ મથા અરંમ ચાહ પાઈ. મસ્કરીમાં કહ્યું કે "બેચુ જીઓ માંડી ચલાવે તેના પરીજામ!" અને પછી અમને પોતાની કારમાં અમારે ઘેર પહોંચતાં ક્યાં. આથીજ તેઓ બધાના હૃદયમાં સ્થાન મેળવી શકયા છે, અને તેઓ તેથીજ મદાન છે.

યુદ્ધની નોખતો વાગે સ્વાર્થ, પરાર્થ અને ત્યારે વાણીઓ....

યુદ્ધ શરૂ અને વાણીયાના ચહેરા પર સંતોષની રેખા જણાય. યુદ્ધનું નામ સાંભળી ખરે જાણીએ યુદ્ધનું અનુભવે તેમ વેપારીઓના મનમાં સંતોષનો યુદ્ધનું વ્યાપી રહે. જાગવાનનો ભક્ત હોય તો તે યુદ્ધ શરૂ કરતા બદલ ભવવાનનો આભાર માને. ચાલો મંદ પડેલો વેપાર હવે તાજાં લાવશે...કાળા બગર...માલની અછત...અને નાણાની તંકશાળ. "શ્રી કૃષ્ણ શરણમમ" વળી પછી ચોટું અંજીર સાખી કહી પશુ ચકાય...વ્યારે ચચાં એ ચાલતી હોય ત્યારે કે "આ હવે ક્યાં અટકશે કદાચ સમસ્ત માનવ જાતનો નાશ નોતરશે...એ કોઇ યુદ્ધ વાંછીએ જરા પશુ વિચાર..." જો કે અંત રીતે તો પોતાને લાભ છે એનો હર્ષજ છે.

પછી વિચારે છે. બલે થોડા નાણા મરીઓમાં વેરશું, થોડા શ્રીનાથજી પ્રજા ના મંદર પર સોનાનું પતક જડાવવા આજીવન...મામમાં શાળા બંધાશે એમાં આપશું...પુણ્ય પશુ થશે સંતોષ. ધન...ધન...લક્ષ્મી...બલે આવતું યુદ્ધ...બલે મધા કહેતા એ લોહીપાળ યુદ્ધ છે...એ ધન લોહીના ખોળામાંથી આજીવન આવે છે...એ ધન હજારો ખાતાના પુત્રોને મરણ દેવાપર સુવાડી આવે છે...એ ધન હજારો લાખો નદાલ સોયા સાથીને રજામાં ખપાવી તેની અર્ધાંનના આજીવનથી ભોંજવણ છે...

શોણ કહે છે એ યુદ્ધ ખરાબ છે... કોણ કહે છે એ નાણુ ખરાબ છે. મંદરીમાં કિર્તન સપ્તાહ શરૂ કરો... અખંડ ધુન કરો...પરૂ કરો...રામાયણ નું વાંચન કરો...દે દીન દયાળ અને તો પામર માનવી તે કોની કરેલી આ વિસમ પરિસ્થિતિમાં અમે અમારો મામ શોધી આમળ વધીએ છીએ... "શ્રી કૃષ્ણ શરણ મમ."

(૩૧૪ પાનાનું અનુસંધાન)

રહેને ખારા જોઈએ એટલા ખાતર કંઈ ને કંઈ સેવા કરવી પડે છે. પરંતુ અધ્યાત્મને એ સેવાથી બિજા માને છે. આ પ્રકારનાં ટુકડાં ક્યાં વખર વિચાર થાતું સમાધાન નથી થતું. માત્ર અદ્વત વિચાર જ એક એવો વિચાર નીકળ્યો જેમાં જીવ, જમત અને પરમેશ્વરમાં અભેદ મનાયો. પરંતુ તે વિચારની હદ સુધી જ સીમિત રહ્યો. વ્યવહારથી અલગ રહ્યો. તેમાંયે જે સત્તા માનવામાં આવેલી. વ્યવહારની સત્તા અને પારમાર્થિક સત્તા. જેવો તેજુ જે સત્તાઓ વચ્ચે વિચારને વહેંચ્યો તેવા જે ટુકડા ક્યાં.

હવે આ સર્વોદ્ધનના વિચારમાં વ્યક્તિ નું દેહ-ધારણ કાર્ય, તેનું સેવા-કાર્ય અને તેનું યુક્તિ-કાર્ય એ ત્રણેયને એક ક્યાં છે. એક જ ક્રિયામાં આ ત્રણેય સાધી શકાય છે એમ સર્વોદ્ધ વચાર કહે છે. સ્વાર્થ, પરાર્થ અને પરમાર્થ નો ભેદ મિટાવવાવાળું એ નવું દર્શન આપણને મળ્યું છે. એ કંઈ આપણું બનાવેલું દર્શન છે એવો અદકાર આપણે ન શકીએ. પરંતુ અમાઠિના દર્શનોની પુખ્તિઓ અને ખામીઓ જોવાની આપણને તક મળી છે તેથી તેમની પુખ્તિઓ લખને તથા ખામીઓ ટાળીને નવું દર્શન બને છે. નવા દર્શન કારને આ જે મોઠો મને છે તે આપણ ને મળ્યો છે. 'ભૂમિપુત્ર'માંથી.

નવા પુસ્તકોની યાદી
સંસ્કારિતાને હાંચડે શી. ૩-૦
કોઇ ગોરા કોઈ કાળા શી. ૭-૦
આ જોશીસેથી મળશે.

વિનોબા ભાવેના શેટાઓ
સુળ કોપી
પોસ્ટેજ સાથે શી. ૩-૬
લખો : 'Indian Opinion',
P. Bag, Durban.

માથે બાંધવાની રીળન અને વેણીઓ
મખમલ, સાટીન, ટાપેટા સીલકની, રીળન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર મજબૂરવા માટે જરૂરયાબંધ રીળનો મળી શકશે.
બચ્ચાં માટે મખમલ, અને વેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ ક્રીકાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.
અંબોડે બાંધવા મખમલ, વેસમ, ફેલ્ટન વિગેરેનાં કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના ધોચસ મળશે.
ટેબલ પર મુકવા માટે ખાસટીકના સુંદર કુલો મળશે.
ઠેકાણું : માખરો હેટસ (પ્રો.) લી.
લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્યુફેક્ચરર,
ફોન : ૮૩૫-૭૯૯૨ પહેલે માળે, બોક્સ પરપ૭.
માસ્ટર મેન્સન્સ — ૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

ખાસ દરખાસ્ત : હિંદની અગરખતી
(વહાણમાં આવેલો તાજો માલ)
હોલસેલ વેપારી ભાવે.
અગરખતી : ત્રણ ગુલાબ ૩ તોલા, પાતળી લાકડી મળશે શી. ૩૧-૦ ૩૩ન.
ત્રણ ગુલાબ ૬ તોલા, શી. ૭૨-૦ ૩૩ન.
ગેટવે ઓફ ઇન્ડિયા ૬ તોલા શી. ૮૫-૦ ૩૩ન.
સુગંધ રાણી ૩ તોલા શી. ૩/૬ ૩૩ન, ૧ તોલા ૭/૬ ૩૩ન.
સ્કીમર બ્રેન્ડ ૪૪૪ ૮/૬ ૩૩ન, પાકીરતાન બનાવટ ૪/૯ ૩૩ન.
વાસંતી ૨ તોલા બોક્સ અત્તરની બાટલી સાથે શી. ૧૫-૦ ૩૩ન.
કેરમ બોર્ડ : પોલીશ કરેલી ઉમદા બનાવટની, પોલીશ A ક્વોલીટી
પા. ૫-૦-૦, B ક્વોલીટી પા. ૬-૧૫-૦. (નિષ્ક્રમે સાથે.)
હોલસેલ ભાવે જનતાને આપીએ છીએ.
એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ
રાઈવેક ઈમ્પોર્ટર અને હોલસેલ મરચન્ટસ
૧૧૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, — (ફોન ૨૭૩૪૬) — ૩૨બન.

બી-આઇ મુખ્ય કરાંચી અને ઇસ્ટ આફ્રીકાના બંદરો વચ્ચે મુસાફરી કરે છે.

સ્ટીમર કરંજ ૨૯મી ઓક્ટોબર ૧૯૬૦ના આવશે અને કરાંચી થઇ મુખ્ય જવા ૩૭ નવેમ્બર ૧૯૬૦ના ઉપકશે.
મુખ્ય અથવા કરાંચીનું બાહું.
ખોરાક સાથ

ફર્સ્ટ ક્લાસ	પા. ૧૧૭-૧૫-૦
સેકન્ડ ક્લાસ	પા. ૭૨-૧૦-૦
નોન-વેલટેરીયન	
થર્ડ ક્લાસ ખોરાક સાથે	પા. ૩૬-૧૫-૦
વેલટેરીયન	પા. ૩૬-૭-૦

વધુ માહિતી માટે મળો આ લખો :
શેખ હિમેદ એન્ડ સન્સ
(પીટી લીમીટેડ.)
૩૯૦ પાઈન સ્ટ્રીટ, — ૩૨બન.
ટેલીફોન : ૨૦૪૩૨ — ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ "કરામત."

ચો. બો. ૫૩૧૦ — ટેલીફોન ૩૩-૫૬૨૦
ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ : "ભગતકો"
ભગત બ્રધર્સ (પ્રો) લી.
૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,
જોહાનીસબર્ગ.
હોલસેલ અને રીટેઇલ મર્ચન્ટ અને ઇમ્પોર્ટર્સ
ખાસ કરીને જમારે ત્યાં ઇન્ડિયન અને ઇંગ્લીશ પ્રાસરી, માથામાં નાંખવાના ભત ભતના ફેસી તેલો સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીનમના વાસણો-કાચ અને પ્લાસ્ટીકની બંધીઓ-કેરમબોર્ડ અને સ્ટાઇલર તથા બીજા અનેક ફેશી ચીજો ક્રીકાયત ભાવથી મળશે.

સમાચાર સંગ્રહ

—યુજરાતના સંત પૂજ્ય રવિશંકર મહારાજે આત્મશુદ્ધિ અને આધ્યાત્મિક દષ્ટિ માટે સાત દિવસના ઉપવાસ કર્યો છે. ઉપવાસ દરમિયાન તેઓ પાણી સિવાય કોઈ વસ્તુ લેતા ન હતા. તેમની સાથે આ પ્રસંગે બબલભાઈ મહેતા હાજર હતા. મહારાજની તબિયત હવે સુધરી રહી છે.

—યુજરાતમાં શિવ. ડી. ને ૮૨ લાખ ની ખોટ મળી છે. તેથી સાબરકાંઠા ડીવીઝન બંધ કરવાનો નિર્ણય થયો છે. તે સાથે કચ્છસરના પંચાલ તરીકે ખોટમાં જતી બસ સર્વિસો પર કાપ મુકાશે એવું વિચારાઈ રહ્યું છે.

—ભ્રમનભરના તમામ રસ્તા અને શેરીઓને ચાલુ વરસ દરમિયાન ડામર ના ખનાવથી તેવો સુધરાઈએ નિર્ણય લીધો છે. જે યોજના માટે રૂ. ૧૦ લાખ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.

—ગુજરાત રાજ્યની મહેસુલી આવક ૪૮૬૨ લાખ રૂપિયાની છે જ્યારે અગાઉ ૫૦૫૫ લાખ છે. આમ મહેસુલી આવકમાં ૧૮૭ લાખની ખોટ છે. એમાં સુધીનો અર્થ રૂ. ૧૭૮૬ લાખ ઉમેરાશે. જ્યારે કેન્દ્ર સરકાર પાસેથી લેખ વગેરે ૧૭૪૭ લાખની આવક થશે. જેથી એકંદર ખોટ રૂ. ૨૩૨ લાખની રહેશે.

—ચરત-જીતને પ્રાણ પોવાનો એક કણ જનાવ અમદાવાદમાં બની ગયો. મિત્રોમાં ચરત લગાવતા ચાર આના આપે તો નવટાંક ફેરાસીન પીવાની ચરત એક સિંધી યુવાને કરી. પરિણામે તે ફેરાસીન પી ગયો. અને ચાર આના મેળવ્યા. પછી રાતે તેની તબિયત બગડી. ઉંઠી થવા લાગી અને સારવાર માટે તેને હોસ્પિટલમાં મોકલવામાં આવ્યો જ્યાં તેણે મરણ મળ્યું! હસવામાંથી ખસવું થાય તેવું આમાં થયું.

—ટાંબાની કામાં લેણક ગ્રામીનસની બુકમ્પી જેરેટમાં લાગેલી આમથી આધરે રૂપ હબર શીલોમનું તુકસાન થયું હતું. પોલીસ આ આગ અંગે ભારે તપાસ કરી રહી છે.

—કોઈપણ બાબતું અન્ય કોઈપણ ભાષામાં સંપૂર્ણ અર્થવાહી આપાંતર કરી શકે એવું ઇલેક્ટ્રીક મશીન પાંચેક વર્ષમાં તપવાર થઈ જશે એમ પ્રો. આણંદ બુધે જાહેર કર્યું છે.

—ધરાનના વડા પ્રધાન ડો. ઇન્દિરાવે પોતાના આદાનું રાજનામું આપ્યું છે. ધરાનના શહે તે મંજૂર થયું છે. વડા પ્રધાનની રાષ્ટ્રવાદી નીતિ રહામે વિરૂદ્ધ પડે કુમલા કપોથી તેમજ પોતા ના આદાનું રાજનામું આપ્યું છે.

—વીમાની સર્પીસોમાં પરિચારીઓ તરીકે કામ કરતી ઓએ હવે મોટા પ્રમાણમાં એ નોકરીમાંથી નિવૃત્ત થતી

હોઈ ધીટીશ યુરોપીયન જેરવેઝ અને ધીટીશ એવરસીઝ જેરવેઝ કોરપોરેશન ને મોટી યીનતા હબી થઈ છે.

—પાકીસ્તાનમાંથી મેલેરીયા નાશ કરવા ૬ કરોડ રૂપિયા ખર્ચવામાં આવનાર છે. સોશયલ વેરફેર માટે યુવં પાકીસ્તાનમાં રાજસાઇ ખાતે બે નવી સ્કુલો ખોલવામાં આવનાર છે.

—વેલેસ્ટાઇન પાહું મેળવવાની યોજના તપવાર કરવા આરબલીમ કાઉન્સિલે બંદોબાસ સત્તા સાથેની એક કમીટી નિમવાનો નિર્ણય કર્યો છે.

—અમેરીકા અને ક્યુબા એક બીજા રહામે જે આરોપો મુકે છે તેમાં તથ્ય કોટકું છે તની તપાસ કરવા એક કમીશન પીમવું જે રચણ પર જઈ તપાસ કરે એમ અમેરીકાના મંત્રી મી. હરટરે મુચવ્યું છે.

—કુનીયાબરના રાજ્યોમાં સૌથી શ્રીમંત હોલેન્ડની માછ રાણી વીલ્હેલ્મી ના છે જેની ૮૦મી વર્ષમાં મળી છે. એ રાણી પાસે પોતાની ૨૧ કરોડ પાઉંડની અંગત મીલકત છે.

—જોરજોશીયાએ પાંચ પેનીની નવી પોરટેજ ટીકોટો કાઢી છે-તે પર રેસ ના ધોડાનું ચીત છે, જોરજોશીયાને મેથોડીસ્ટ મર્ચે આ પોરટેજ ટીકોટો પાસિષ્કાર મોકાશે છે.

—ક્યુબાની સરકારે અમેરીકાને ધમકી આપી છે કે ક્યુબા ઉપર અમેરીકાના આક્રમણની મેળના ચાલુ રહેશે તો તેના પ્રત્યાઘાત તરીકે ક્યુબામાંની અમેરીકન પેલીઓને કમળે લેવામાં આવશે.

—સીએરાલીઓનમાં ખેતરોમાંના ઉભા માલને અને ખાસ કરીને કોફીને વાંદરા તુકસાન કરતાં હોઈ લાંની સરકારે વાંદરાને દેખતાંની સાથે કાર કરવાને કુકમ કરતાં આ આર ઠીવસમાં એકજ જલ્લામાંથી ૧૫ હબર વાંદરાને ખતમ કરી દેવામાં છે.

—કંગો સાથેની યુઆન્ડાની પશ્ચીમ સરસદ પર લશ્કરી પહેરો મજબુત કરવામાં આવ્યો હોવાનું અંગણા છે. કારણ કે આન્ડા ઉર-ડીના કોલક માછ અરકારીઓ લુચુઆની સેવામાં જોડાયા છે.

—લુકોપીમ, ઇનકમ ટેક્સ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ઇલીયરન્સ અને ઇનસ્પેરન્સ માટે મળો :

આર. વીકુલ
૧૨ બાકેલી આર્કેડ, ડેટ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડામજોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, બેદાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

★ આ છાપાની અંદરની બધી રાજકીય ટીકા એ મી એન. નબાળ કરે છે. ઇન્ડિયન ઓપિનિયન, પ્રાઇવેટ એન, હરખન.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અને સ્પેસ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રહેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ફીડન્ટ લઈએ.

કેપીટન્સ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના બુબાપર - હરખન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪, ડેલીઆમ : KAPITAN.

આહ, લસણ બબર લાવ, નારીએજ નં. ૧ શી. ૧-૦, બેગ (નંગ ૧૦૦) શી. ૬૦-૦.

કુકાન કાર માટે બાંધવાના ન્યુઝપેપર બબર લાવ, બટાટા, હાગરી (કાંદા), સુકા લાલ મરચાં, સુખલા, સુકા ઝીંગા (છાલા), સોનેરી રંગનો મોળ, ફરેક જતનો મરી મસાલા વિગેરે હમેશાં સ્ટોકમાં રાખીએ છે. ક્યુરી અને ચેનલી પાન બબર લાવ, પોસ્ટેજ નુકડાં. સુરણ, રતાજી, આંબા હળદર અને લીલી હળદરની મોસમ ચાલુ છે. રહેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીપન કોંગોના જોરકરો ઉપર પુરઈ ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ હોવાની મોકલવું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

લુકકોપર, સુસાઈરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ હોલિસ્ટાન અજર ડુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હનાઈ ફરિયાદ અજર જમીન માટે મુસાફરી કરવા ઘેર જોઈ અમારી મારફતે મુકોઈ કરો. જંદો, આગ, ચોરી, ફલ્લડ, અફરમાત, પ્લેટબાસ, વિગેરેના વીમા અંગે જલ્દાની આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ઇલીયરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઇમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ. નેશનલ ઇન્સ્યુરન્સ લાઈફ એસોસીએશન એન્ડ જોરજોશીયા અને પોર્ટીયાજ ઇનસ્પેરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Office : 9 Barkly Arcade, 38 Market Street, Phone : 339033, Johannesburg.
Residence : 52 Patidar Mansion, 13 Kort Street, Phone : 330816, Johannesburg.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

વેડફમ સુદ, ડાઇર્નામીફમ સુદ, વેડફોબ, હરેસીમ એસ્ટ, સાઈડ જોડ ઓફીસ ડેસ્ક, લુક કેસ, ટેબલ, તકન ધીકાયત બાવે ખરીદી શકસો. જાતે પધારી લાલા લેવા સુકરો નહી.

—બોક્સ, ટેબલ અને ફીચન હરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેના સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ ટીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વખતો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG. PHONE 33-4691. BOX 2526.